

UNIVERSUL LITERAR

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inscrisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorități și instituții 1000 lei
de onoare 500 „
particulare 250 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI I Str. Brezoianu 23-25

TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMÂNAL

PREȚUL 5 LEI

ANUL I • Nr. 3

SAMBATA 11 Ianuarie 1941

Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

Literatura și Școala

de G. C. NICULESCU

Ne întrebăm adesea plini de uimire de ce avem atât de puțini cititori, de ce în țara noastră sunt atât de rare cărțile care depășesc o răspândire de cinci mii exemplare. Un cititor la patru mii locuitori, dacă facem socoteala pe datele vechi și cunoscute, când este vorba de romane și de autori consacrați, sau un cititor la un număr de zece ori mai mare de locuitori, când este vorba de un volum de versuri, orice s'ar spune, sunt raporturi catastrofale. Este legitim deci, dacă aceeași este situația, să avem curajul să o privim în față și să încercăm să ne dăm seama dacă destinul nostru este să rămânem veșnic atât de refractari literaturii sau dacă nu cumva numai circumstanțe înlăturabile ne împiedică să ieșim din zona aceasta penibilă.

Căutând să distingem circumstanțele vinovate, nu va putea face obiectul unei examinări totalitatea lor. Sunt atâtea elemente care conlucrează asupra unui același punct, că mai totdeauna te pierzi în considerații generale, asupra structurii noastre sociale sau culturale, fără să mai ajungi la atingerea punctului inițial nevralgic. Pentru a evita aceasta, acum îmi propun să mă limitez numai la o parte din cauze, cele mai neînsemnate în aparență, dar, în fond, nu cele mai lipsite de consecințe.

Clasa cititorilor noștri posibili ar fi formată din ceea ce este intelectualitate română: studenți, funcționari, medici, ingineri, avocați, arhitecți, profesori... După cum se vede, din oameni care în cea mai mare parte a lor (chiar profesorii nu sunt toți specialiști în literatură: unii au făcut Științele Naturale, alții Matematicile sau Dreptul) n'au avut contact obligatoriu cu literatura dela absolvirea liceului. Se întâmplă foarte rar ca un medic sau un inginer minier, după ce și-au luat titlurile și ocupațiile lor, să se apuce să citească deodată. Dacă însă el citea la 17—18 ani, el va continua să citească și în timpul studenției, atât cât îi vor îngădui ocupațiile, și nu va fi părăsit niciodată de acest gust care va deveni o nevoie lăuntrică. Așa dar, în liceu trebuie să se desvolte gustul pentru literatură, căci dacă un tânăr va avea la părăsirea liceului dorința de a citi, o va păstra întreaga sa viață, iar dacă nu i se va fi creat această nevoie sufletească, preocupările meseriei pe care o va îmbrățișa nu-i vor mai da niciodată, afară de cu totul excepționale cazuri, răgazul și posibilitatea de a-și creșea această nevoie și acest refugiu. Trebuie să recunoaștem că, în ce privește literatură, școala noastră are scăderi în organizarea ei, care este astfel făcută încât produce absolvenți care nu pot și nici nu mai vor să citească literatură.

În primul rând: NU POT. Este incontestabil că literatură presupune o anumită pregătire — culturală, filosofică, literară — pentru a putea fi recepționată și înțeleasă până în adâncuri. O pregătire pe care, adesea, mulți sunt dispuși să nu o recunoască, pentru că fiecare am trecut prin ea pe nesimțite, fiecare nouă lectură constituind o nedumerire, apoi o luminare și, prin aceasta, o treaptă spre altă lectură mai densă, mai adâncă, mai ermetică. Fără această pregătire treptată, strofa d-lui V. Voiculescu, spre pildă:

Ce-adânc pătrunde zâmbetul tău mic...
De dincolo de recea stăpânire
Se'nalță'n mine vechiul inamic,
Ereditarul dor de nemurire.

rămâne fără efect literar pentru că este fără tot înțelesul logic pentru cel care nu poate face legătura dintre ultimul vers și concepția voinței schopenhaueriene. Și nu este nevoie numai de această pregătire oarecum filosofică, dar și de o pregătire literară propriu zisă, fără de care cititorul nu poate citi imaginile, nu surprinde toată adâncimea ideii, nu gustă nouătea și finețea expresiei, poezia și frumusețea ei rămânându-i inaccesibile.

Studiul literaturii noastre în liceu merge, în ce privește poezia, până la St. O. Iosif, O. Goga, Minulescu și Crainic, adică până la toți poezii logici, care și-au dat operele lor de seama cam acum treizeci de ani. Se face o excepție pentru d-l Lucian Blaga. Dar se face ea realmente? Și cum se face? Au venit proteste când de scriitorii mai noi, T. Arghezi, Ionel Teodorescu și alții, au pătruns în manualele de Limba română. Se zicea: acești scriitori (sau unii din ei; nu ne referim anume la cei citați mai sus) reprezintă o modă trecătoare, un gust pervertit sau o valoare minimă. Introducându-i în manualele de școală, acredităm părerea că ei sunt „clasiți”, recunoșcând de autorități ca scriitorii de prima mărime, definiți clasiți în regatul literelor române și cu eternă valoare. Nu stăm să discutăm, luând fiecare caz în parte, în ce măsură se exagera și în ce măsură nu se vedea limpede. Partea interesantă a acestei inovații era tocmai că pune pe elev, viitorul lector, în contact cu literatura vie din jurul lui, o literatură care poate nu reprezenta decât o modă, dar care se cerea înțeleasă și trăită, acceptată sau respinsă „după ce i se va fi arătat elevului-cititor drumul pe care să caute să afle frumusețea din ea. Cine sfârșește liceul este, în ce privește literatură, în urmă cu cel puțin treizeci de ani. Nu numai de că cu lectura literaturii, dar cu chipul cum trebuie citită ea, căci în acest răspas formele literale s'au perimat și au fost înlocuite cu altele, iar fostul școlar rămâne străin și nepuțincios în fața acestora noi ca în fața unor adevărate enigme. Pentru că, la drept vorbind, imediat după versurile lui Iosif sau Goga să treci la poezia d-lui Ion Barbu nu este ușor, cu atât mai mult cu cât chiar din d-l Lucian Blaga, care este un autor figurând în programa analitică, prima strofă din Poezile lumii:

Eu nu strivesc corola de minuni a lumii;
Și nu ucid
Cu mințea tainele, ce le 'ntâlnesc
În calea mea
În flori, în ochi, pe buze ori morminte...

rămâne fără îndoială, cu înțelesul tainic pentru acest cititor neculpabil, pentru că n'a fost pregătit.

Nu este numai faptul că studiul literaturii în școală se oprește cam cu treizeci de ani în urmă și, prin urmare, elevul nu este pregătit pentru înțelegerea formelor literare care circula în momentul când el devine cititor de sine stătător, dar sunt regiuni întregi din literatură care sunt oculte cu grijă pentru că ating domeniul erotice. Este oare fără semnificație că din Eminescu, de pildă, cu atât mai puțin din alți scriitori, nu se prea află în niciun manual poezii cu caracter erotic?

(Urmare în pag. 6-a)

MINIATURA TURCEASCA (Secolul XVI)

Pentru nunta Transilvaniei

-Note la un colind subversiv-

de COSTIN I. MURGESCU

Imi vine în acest început de an, purtat de glasul cald și ușor melancolic al unui camarad, s'voului unui colind transilvănean. Colindul dintr'un sat de „dincolo”, colindul unui Crăciun sărac și întunecat de foame și apăsare. Poate de-aceia nici n'a mai avut timp sărmanul colindător să-și lumineze sufletul cu blândețea de iesle a Bethleemului; poate de-aceia colindul de naștere s'a transformat în colind de nuntă, de nuntă mioritică:

Transilvanie mireasă,
Între mândre 'ntău crăiasă;
Rochie pune-acum de nuntă
Vine Crai cu nunta sfântă
Transilvanie mireasă.

Înduioșarea în fața colindului acesta cântat lenș și cu ochii scăldați în cer — ca o doină; gândurile de frație pe care și le deschide pentru cei rămași sub stăpânire străină; povestea acestui Crăciun amar și oropsit — toate stau sub steaua vremelnice. Căci vremelnici sunt oameni și unele așezări...

Dar, respiră din acest cântec și un s'von de eternitate; este legată această fărâma de eternitate, de refrenul vizionar al „Transilvaniei Mirese”.

Nu cred că țărănul sau învățacul din satul fără nume s'a gândit, a meditat, un anume simbol, un anume înțeles cântecului său; dar incontestabil că acest înțeles există. Sensul mioritic încă nu poate scăpa nimănui.

Iar „înțelesul” acesta desvăluie o uimitoare seninătate în fața perspectivei lor pe care „nunta sfântă” cu care vine „Craiul” — le va deslăui. Știu, trăim în țară sfințită de eroism — și eri, în marele și aprigul nostru eri și azi, în cutremurătorul azi — dar, sub apăsarea pe care și noi, dela departare, o cunoaștem, căji am fi bănuț că dincolo

(Urmare în pag. 7-a)

PASAREA FURTUNII

de E. Sa Ambasadorul Turciei SUPHI TANRIÖR

Turcia pustie și fără glas n'a spus lumii, cu limba ei, nimic. Despre ea s'au spus basme dela neam la neam, s'au dat comunicate absurde, s'au răspândit știri pline de ură și mânie, todeauna grozave. El și-a așezat un tron de platourile Anatoliei, într'o parte steapă, arsă și distrusă a patriei. Națunea turcă, pentru prima oară, s'a adresat prin graiul lui sieși, neamurilor, lumii și istoriei.

Cartea lui e sub mâinile mele. Îi întorc foile încet, încet. Am văzut-o, am auzit-o și iarăși o citesc. Cartea aceasta, pentru ochii noștri, cu ce privești minunate e plină!

Privesc o pagină: peste întunec, peste furtună se ivesc zone de dimineții. În ochi cu albastrul cerului, în ochi cu două picături de soare, cu vâul mistereilor aruncat pe umeri, privind la undă ce se umflă, la marea înspumată, crescândă, își arată pumnul. Marea s'a mărit; el e pe o insulă. Privind la nenorocirea care înghițea țara, își povestește visurile.

O altă pagină seamănă cu un cimitir uriaș. S'au năpusit asupra-i mulțimi nenumărate. L-au izbit și s'au înțors. Feluriti dușmani: veniți din afară și veniți dinlăuntru înaintează cu spatele întors spre morții înținși pe pământ. Totul e liniștit ca și când n'ar fi fost nimic.

Privesc o pagină. Rămasă sub noianul de ruine. O, Doamne, câte dărâmturi! Rămase din veac sunt acolo!

Ultima pagină stă ca o fereastră deschisă. Se zărește acolo cum se îndepărtează o furtună dela orizonturile țării, o furtună care dura de luni, de ani de zile, duduind de se scutura cerul și pământul, prinre mii de fu'gere. Aceasta îi face semne Tineretului Turc. Îi spune: „Nu uita!”

Pe el îi văd pentru prima oară, înaintea adunării, pe tron. Bătrâna Anatolie, la cererea lui, a trimis oameni în toate chipurile, în toate veșmintele. Șeihii bektashi, nobilii din Konya, doctorii în teologie dela seminarii, bătrânii Răsăritului cu sandale hitite în picioare, coborâți de pe păreții Ninivei, cu aspect asirian, tot ce se afla în satul vechiu de patru mii de ani al Anatoliei interioare, cu toții au venit să onoreze locul.

Cei care au crescut în școală, cu cei care au crescut în munte, în stepă, în tradiție și în legendă sunt o societate. S'a urcat pe tron și-a analizat problema. Turcia de astăzi e întemeiată pe un cuvânt bine spus.

Când a apărut în țara noastră pasărea furtunii, fără să aibă altă formă în mână decât pe sine însuși, cine îi credea lui, simțea în glasul lui cea mai mare credință din lume de până atunci. În timp ce îi ieșiau cuvintele din gură înțelegem că în spatele lui se întemeiază ceva. Vorbea — și ceva se clădea. Fiecare cuvânt cădea ca o piatră care își are rădăcina în scobitura stâncii. Omul blond închis se uită din când în când, cu ochii lui albaștri încordați, la cei care îl ascultă.

(Urmare în pag. 4-a)

A fi

de MIHAI NICULESCU

A fi înseamnă a te prefera. Timiditatea, modestia, umilirea de sine nu le întâlnim niciodată ca stări de conștiință pure. Recunoaștem însă pretutindeni, la ceilalți ca și în noi înșine, orgoliul modestiei, al timidității sau al umilinței. A fi modest, umil, etc. vrea să spună a te afla pur și simplu printre ceilalți, laolaltă cu ei. Dar a lua singur cunoștință de modestia sau umilința ta înseamnă a te împotrivi celorlalți, găsind în această împotrivire chiar, un motiv de preferință tăcută și orgolioasă afirmare a unui fel de a fi care este chiar felul propriei conștiințe existențiale.

Dișuze la început și nesemnificative, stările sufletești se limpezesc treptat și se încheagă într'o conștiință morală. Împotrivirile pe care le întâmpină insul omeneșc sunt cu atât mai îndărătnice cu cât conștiința lui morală e mai bine întocmită. Dar tot în aceeși măsură el se simte îndreptățit să se prefere, cu o neclintită hotărâre: conștiința morală ajunge astfel argumentul suprem existențial.

Dar e o tristă împrejurare aceea care conștrânge să te prefere, să simți cu o stăruință ostentivă și dureroasă, contururile propriei conștiințe morale crispate într'un relief defensiv. Să simți nu numai goliciunea condiției omenești, ca pedetinare genetică și metafizică, dar și pândă agresivă pe care o dospește traiul în comun, condiția socială.

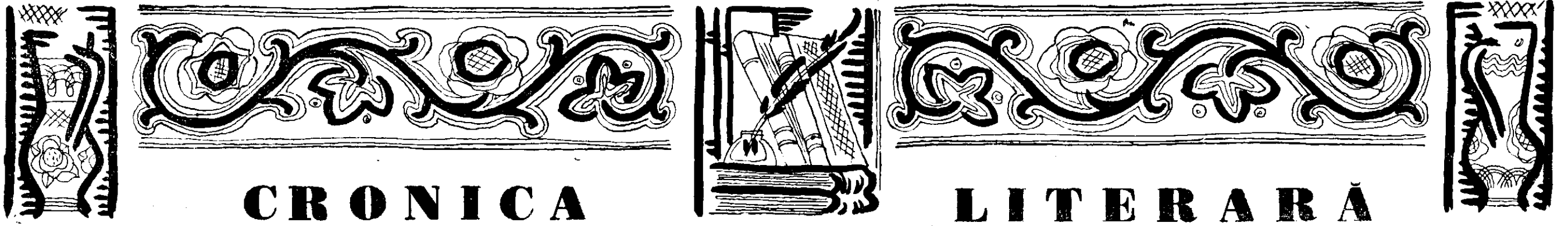
Discordia s'a ivit la cea dintâi pereche omenească, odată cu prima licărire de conștiință deosebitoare între bine și rău, care stă la începutul desfășurării dialectice a sensurilor creației. La întrebarea mustrătoare a lui Dumnezeu, Adam aruncă vina pe Eva iar aceasta învinovățește șarpele care o amăgise. Cel dintâi gest al conștiinței morale adamice, pusă în fața greșelii, a fost să fugă de răspundere, cu o lășitate caracteristică întregii prăsilie omenești. Răspunsul tăriei, șerpește ocolitor e ultimul refugiu al conștiinței descumpănite în fața răspunderilor. Dacă n'ar fi, Șarpele ar trebui și el născocit.

Cea dintâi experiență a raporturilor sociale, întreprinsă de primul om, l-a desmeticit din beatitudinea edenică: smuls din eternitate, el a fost scârbit în durată și vremelnicie. Personagiile au rămas a ceeași ca în drama genezei: Bărbatul, Femeia și Șarpele.

De când e lumea, creația se tot desvinovățește înaintea Creatorului. Suntem complitci, prin filiație neinteruptă, la greșala săvârșită de autorii noștri comuni. Oricine simte nevoia să se desvinovățească mărturiseste astfel conștiința păcatului originar, odată cu aceea a goliciunii condiției omenești și se rușinează de ea, umilindu-se. E vorba negreșit de o conștiință morală, care nu poate fi rodul cunoașterii teoretice, al unei deprinderi de gândiri exercitate pe itinerariile meditației filosofice. Conștiința morală e fructul experienței, al unei trăiri personale.

Dar o experiență lipsită de sensul răspunderii proprii rămâne steapă, nesemnificativă. Responsabilitatea aceasta care ne desvăluie și ne expune fără induplecare — ca și cum ne-am simți mereu datorii să ne justificăm față de cineva — nu are nimic comun cu mulțimea răspunderilor ce decurg din raporturile și obligațiile sociabilității. De altfel, solidarizarea conștiințelor într'un ideal comun, de natură artistică, morală, etc. nu este decât încercarea de-a atenua sentimentul răspunderii în eternum care covârșește conștiința individuală, — propunându-i să se asocieze la un înțeles de răspundere dedus din raporturile de sociabilitate, pe timp limitat.

(Urmare în pag. 7-a)

CRONICA LITERARA

Ion I. Cantacuzino: „Contrapunct teatral“ Colecția „Universul Literar“ Mihail Drumeș: Trei comedii,

Cele câteva „idei despre teatru“, pe care din restricția modestiei, d. Ion I. Cantacuzino lămurește în nota-prefață, că le-a însemnat în cartea „Contrapunct teatral“, apărută înainte de Crăciun, le rezumăm astfel.

Spectacolul de valoare are publicul său de elită. Faptul selectiei nu se întâmplă doar în zilele noastre. În istoria teatrului, publicul mare a avut succesive apropieri și depărțări de spectacolul select.

cât durează un spectacol. Pentru satisfacerea nevoii de purificare prin ficțiune, teatrul este cel mai indicat dintre modalitățile artei, de oarecui el asociază, din punct de vedere tehnic, elemente din toate celelalte arte: cuvântul, muzica, pictura, dansul, etc. iar din punct de vedere al corespunderii cu viața spectatorilor, teatrul armonizează cele trei valori omenești: istoria, morală și metafizică.

menii tipărite, Firește, n'are sens să discutăm oportunitatea editării lucrărilor dramatice, sub pretext că acestea nu se caută de lector cu același interes ca romanele sau chiar nuvelele, deoarece destinul lor este legat de scenă. Foarte bine a făcut d. Drumeș, că a publicat prețioasele dramatizări, punându-le la dispoziția acelor cititori care nu fug de „dialoguri“. Dar d. Drumeș a făcut posibil și amatorilor de piese privite, să le reprezinte pe scene întâmplătoare, cum ar fi în orașele din provincie și chiar la țară, dat fiind cuprinsul lor educativ. Neapărat, lucrările au calitatea unui spectacol chiar la Teatrul Național, dar vrem să subliniem avantajul editării și răspândirii lor în librării. Cunoaștem felul de a scrie al d-lui Mihail Drumeș, romanticul. Există la d. Drumeș o abilitate rară de a seduce pe lectorul comun, omagindu-l cu ideea că eroii din carte nu trăiesc o viață deosebită de a lui, că șansele de fericire și nefericire sunt aceleași, că iubire, eroism, virtuți și vicii, — zugrăvite plăcut și captivant, sunt aidoma în pagini proaspăt ieșite de sub tipar, cu cele din viața pe care trecută în saloane, birouri sau cămărași, că autorul deci nu este decât un interme-

diar care nu transmite vești plicticoase niciodată. Iată de ce cărțile de proză ale d-lui Drumeș se retipăresc în numeroase ediții, lucruri de care ne bucurăm.

Dar amăgirea ce o urmărește d. Drumeș, aceea de a administra lectorului, fără voia sa unele tălcuri, gânduri și rânduieli sănătoase despre viața care trebuie trăită, într'un anumit fel, — corectând viza pe care o trăștii cum dă Dumnezeu, un tezisă subtil al scriitorului acestuia, ne place și-l urmărim cu interes aparte, acum, în cele trei comedii...

In câte trele dramatizările tinctul social al autorului este vorba de „câșnicii“. Insușea sa alegă subiectul cel mai actual, totdeauna, fiindcă ce poate fi în societate mai comic, sau mai tragic decât viața celor doi protagoniști tradiționali: soțul și soția? Drama începe imediat ce intervine între cei doi eroi ficte bogăția și deci diso-

seamână cu „buzunarul lui“, sau de plânsul Luciei lângă nobilul animal leșinat de foame. „Omenescul“ nu lipsește nici din pasiunea Dinsî pentru poker, motivul vizitelor ei în oraș care provoacă bănuială de înșelare a soțului. Soțul n'ar fi admis jocul de poker când acesta era pretextul ieșirii în oraș, și îl admite când Dina iese ca să se întâlnească cu amantul, ci nu ca să joace. Păcatul geloziei pedepsit!

O carte diversă, cu trei subiecte frumos și ingenios tratate, iată ce ne oferă d. Drumeș, cu talentul d-sale valoros și în fața criticii și al publicului.

CONSTANTIN FANTANERU

NOTA la articolul „Pasărea Furtunii“ din pag. 1

Traducem aici o foarte frumoasă și caracteristică, deși poetică, prezentare alegorică a Mareșului Ataturk, Mustafa Kemal. În esență, figura măreață și unică a întemeietorului Turciei de astăzi este înfățișată sub toate aspectele.

Distinsul prieten al Românilor, Excelența Sa Ambasadorul Turciei, e un nume celebru în cultura și literatura țării sale. Fost ministru al educației naționale, în două rânduri, fost profesor de estetică la Universitatea din Istanbul, cel mai de seamă titlu de glorie al domniei sale rezidă în crearea și organizarea „Căminului turcesc“ (Turk Ocagi) — un fel de „Astră“ a Anatoliei.

„Pasărea furtunii“ e scosă din volumul Günebakan („Privind la soare“).

Dr. Aurel Decel

DIN ULTIMUL DRUM, ULTIMUL GÂND

In scrisoarea mea de-acum Îți mai pun un strop de soare... Singurul care l-am prins în închisoare și mi-i drag tot înspre tine să-l îndrum.

Mamă, mi-ai venit azi-noapte'n vis Și-am visat betea-lă și mireasă; Parcă aveam nunță acasă, Carul — pentru mine — era larg deschis.

Era satul tot în sărbătoare — Cerul parcă se săltase cu o treaptă... Vis, măicuță... știu eu ce m'asteptă: Au netrebniciu cu cine să mă'nsoare.

Nu ne spunem vorbe nici în treacăt, Iar de scris am și uitat să scriu; Ni-i celula cum e un sicriu Iar la ușă — ca pe suflet — ne-au pus lacăt.

Nu mi-a mai lăsat nimic în cufer; Vorovim cu gândurile acum. Și mbătăți privim adesea cum Luna lunecă prin gratii, cât un nufăr.

Ne-au ales și câțiva am rămas... Presimțim că oară va vină vremuri grele... Mamă, cărțile și visurile mele Știi tu cărei fete i le las.

CRISTAL

Octombrie 1940. Ion Doru

In noaptea de acum, Se profilează rând pe rând fecioare 'n alb.

Cărarea lor, dără de scrum, Iar zarea căutată, dalb gând.

Pășesc încet, strigoi în ideal Prin noaptea pustită; e pace —

Se frâng luminile 'n cristal Și lumea visului de acum tace —

Agland, Tan

CRISTAL

Octombrie 1940. Ion Doru

In noaptea de acum, Se profilează rând pe rând fecioare 'n alb.

Cărarea lor, dără de scrum, Iar zarea căutată, dalb gând.

Pășesc încet, strigoi în ideal Prin noaptea pustită; e pace —

Se frâng luminile 'n cristal Și lumea visului de acum tace —

Agland, Tan

CRISTAL

Octombrie 1940. Ion Doru

In noaptea de acum, Se profilează rând pe rând fecioare 'n alb.

Cărarea lor, dără de scrum, Iar zarea căutată, dalb gând.

Pășesc încet, strigoi în ideal Prin noaptea pustită; e pace —

Se frâng luminile 'n cristal Și lumea visului de acum tace —

Agland, Tan

CRISTAL

Octombrie 1940. Ion Doru

In noaptea de acum, Se profilează rând pe rând fecioare 'n alb.

Cărarea lor, dără de scrum, Iar zarea căutată, dalb gând.

Pășesc încet, strigoi în ideal Prin noaptea pustită; e pace —

Se frâng luminile 'n cristal Și lumea visului de acum tace —

Agland, Tan

CRISTAL

Octombrie 1940. Ion Doru

In noaptea de acum, Se profilează rând pe rând fecioare 'n alb.

Cărarea lor, dără de scrum, Iar zarea căutată, dalb gând.

Pășesc încet, strigoi în ideal Prin noaptea pustită; e pace —

Se frâng luminile 'n cristal Și lumea visului de acum tace —

Agland, Tan

Coreșpondența noastră

SINGUR

Plutesc luminat pe un creștet de munte cu capul, scântec, prin alba cerească betea. Intinse prin stele, din brațe fac punte pe care 'n amurguri să-mi plimb oboseala ce-mi cade pe frunte.

Dau drumu 'nserării, polen de pe lună și sting palaiata crescută 'n apus, Sfătuesc cu fantasmale nopți, ce-adună făclii pentru moartea strigoiiului dus, când roz de aură răsună...

Dar dacă călare pe al Binelui spații presar peste lume o ne-a rugăciunii să 'nvec rădăcirea în care-mi mor frații să-i vindec de truda minciunii în care înoată uitații.

Tot singur rămân, cu dragostea mea cu vise ce alegă spre mine, prîbești neprimiți, când El ne iubește când tot necuprinsul în mine s'acnește o fac pentru cine?... RUGĂCIUNE

Doamne, cu lacrimi în ochi, îndurarea Fi-o cer obosit pentru mine un netrebnic. Când toată sămănța-și frământă iertarea Eu trupu-mi și suflet, le țărăi mișelinic.

Incerc să m'agăț de o slavă a bolții Să birui țărășul de șarpe flămând! Dar lutul mă ține de frăiele morții Și scărba improșcă elanul meu frânt.

Doamne, îndură-Te Doamne de mine Cărpește Tu sdreanța cu'n strop de hlamidă! Să-mi crească aripa nălțării spre tine Să răd când privi-voiu ispita cernită.

Mi-e scărba de mine, de carnea mea albă. De sângele rece ce fuge de rană. În care păcatu 'mpletește o salbă Cu care plătește căderea, tăcerea.

Tu, Doamne al slăvi, Părinte ce ești Creștin al vieții, Stăpân pe destine Botează-mă 'n mirul nălțării cerești Și apropie-mă Doamne de tine... Topor Vsevolod

FRATELUI MEU...

Frate, de 'n tine taina visului o duci hai, vin' cu mine prin livezile cu nucă să ascultăm privighetorile cum cântă toate 'n trituri horele.

Hai, seara pe cărările pădurii să ascultăm ascunși pe după pomi, — ca furii — cum cântă 'n glas dedor poienele.

Și când, încetșor, ni se vor prinde genele cu greeri ce cântă'n câmp pe undeva hai, vin' să prindorim în tinda visului ceva. Mircea Emandi

DESMATERIALIZARE TEMPORARA

Toți zorii zilei negri-mi sunt, Vreau inima s'o sfărtec Și-apoi, cu viu-erunt Să sângerez un cântec.

Scoboare noție 'n străfund Și-acentele să facă Din mine doar un prund În care-atomii, zacă:

S'or sfărâma loviții melodic Și-or libera din chinși voința; Și zarea timpului nerodnic S'o 'ntance și-o altă ființă

CRISTAL

Octombrie 1940. Ion Doru

In noaptea de acum, Se profilează rând pe rând fecioare 'n alb.

Cărarea lor, dără de scrum, Iar zarea căutată, dalb gând.

Pășesc încet, strigoi în ideal Prin noaptea pustită; e pace —

Se frâng luminile 'n cristal Și lumea visului de acum tace —

Agland, Tan

CRISTAL

Octombrie 1940. Ion Doru

In noaptea de acum, Se profilează rând pe rând fecioare 'n alb.

Cărarea lor, dără de scrum, Iar zarea căutată, dalb gând.

Pășesc încet, strigoi în ideal Prin noaptea pustită; e pace —

Se frâng luminile 'n cristal Și lumea visului de acum tace —

Agland, Tan

S'o procrea. Ea, ca un gnom, În mișcă pornire, Să făurească-un om: Doar VOIE și SIMȚIRE.

Și-o clipă doar să nu fiu greu, Să-mi fie „eu“ cântec Și-apoi, cu mâini de zeu, ...Vedenia s'o sfărte.

G. Niculescu-Veghe

COLIER PENTRU ANA-MARIA

Peste tristețea mea provincială, Plecarea ta va fi o lacrimă mai mult, Va crește vremea, dureros tumult, Peste tristețea mea provincială.

Intr'un ungher de mahală medievală, Ne-om despărți ntr'o seară de Brumar, Va plânge pentru noi, un cântec funerar, Doar mahalaua sură, medievală.

Va fi, poate, amurgul cu zăpadă, Ori, poate, va ploua și va fi frig. Când vei pleca, din urmă, n'am să te mai strig, De peste vis, frumoasa mea maiadă.

În mahalaua sură, medievală, Nici să rămâi mai mult, nu voiu cerca. Un plâns mai mult va fi plecarea ta, Peste tristețea mea provincială.

Se sgribură 'ntomnarea la fereastră Și peste lanuri cade brumă grea... Iubito, pleci de mine mai departe, Cum vii aproape de uitarea mea.

Cu mâini ușure, toamna, fată tristă, Își scutură de aur, părul lung. Cum vii, tot mai spre uitare, — Ispitiitoarele-i chemări m'ajung.

— Hai, fată tristă, mică și bolnavă, Dece nu intri? Uite, și-am deschis. Să nu te sperii de gășți la mine Doar un dejunct și rece paradis.

Se sgribură 'ntomnarea în odaie Și sufletu-mi adoarme 'n flori de nea... Iubito, pleci de mine mai departe, Cum vii aproape de uitarea mea.

And-Marie, nu'mai aștept să revii, nici Pe încrustări de poem să te-arăți. Zilele toate-mi par triste duminici, Noptile, oaze de singurătăți.

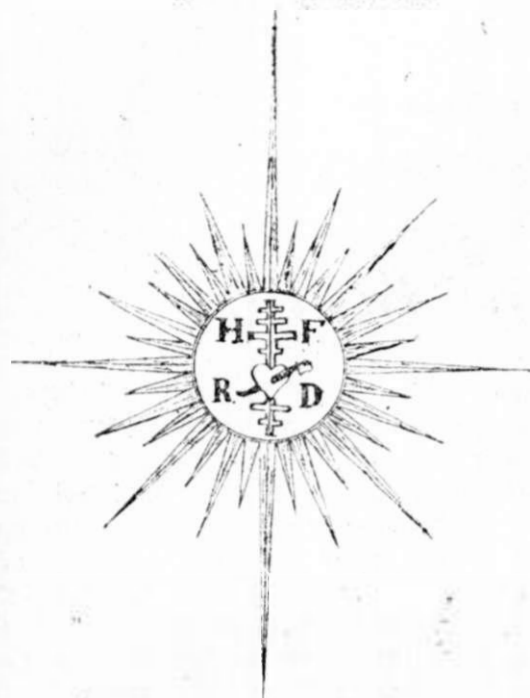
Poate și asta e ultima toamnă: Punte a viselor fără de trecere. Vremea cerca-va în lungul ei, doamnă, Tot ce-a lăsat neuitat, cu uitarea ei scere.

Pavel Butan

HORIA ȘI GENIUL SUFERINTEI

de DAN BOTTA

Insignia seu Stella quam
Horia de Flava Supremus, Rebelli
una Transylvanid Dux, pro pace de
suo pendente gestavit 1784

Horia Flava Rex Daciae

În zilele acestea de martiriu, când roata, funia și securea își reiau monstruoasa lor funcțiune, pe scena unui teatru cosmic, înălțat de mâna demiurgului, din munții, din văile și din apele Daciei, roata fatidică frânge în gemetul surd și în spaima oaselor și a câinii, trupul unui Horia care se confundă cu însuși poporul românesc.

A fost dat acestui popor încă de la începuturile așezării sale în limitele pământului thracic, să realizeze pe plaiurile cari se întind din culmea muntelui Tatra — a Carpaților Nordici — până la țărmul binecuvântat al Egeei, ceea ce avea profund săpat în sine și ceea ce Clement din Alexandria recunoșcuse ca un dar al sufletului său: vocația martiriului, o mare, o aprigă sete de suferință.

Era — în marea idealitate thracică, în marea dragoste de nemurire, peste moarte, care anima acest popor — un lucru dat: trupul e o scoartă care piere, o chrysalidă din care se va desface, cu imense aripări diafane, sufletul.

Și acest popor însetoșat de suferință, a cunoscut din plin.

Am evocat altădată tragedia acelor cari smulși din sânul acestui popor pururi neimpăcat al Thracilor, robiți de armile romane, erau trimiși să se ucidă ca gladiatori în circurile Romei, în freamătul de satisfacție al prebei romane.

Am evocat și martiriile creștine pentru cari acest popor avea o vocație nespusă, miile de morți dați fiarelor în circurile Romei, sau răpuși pe întinderea pământului, care — până la revărsarea popoarelor slave și fizeze — a fost în întregime românesc.

Să zămbim când vom auzi rostite de istorici, sentențe despre inaderența noastră la sfințenie. Toate martiriile petrecute pe întinsul pământului thracic domnit de Romani — întreg spațiul în care s'a petrecut cu timpul nunta thraco-latină, și până la urmă sinteza de sânge și de spirit, — sunt românești.

Nu e nevoie să întâlnim în istorii, cuvântul de valah spre a identifica poporul nostru — cuvânt pe care-l întâlnim de altfel pe toată întinderea Țării de la Carpații Nordici la Marea Egee — fiindcă acest cuvânt nu e posibil decât odată cu venirea Slavilor.

Slavii au numit cu acest nume popoarele romane din calea lor. Noi niciodată nu l-am cunoscut. Numele nostru — singurul nostru nume — e acela de roman.

Aderența noastră la sfințenie este mai puternică decât a altora, ea comportă suferință fără strigăt, încredere fără murmur.

E martiriul Thracilor creștini. E pe aceeași linie thracică — martiriul lui Horia și al Căpitamului.

Să nu se creadă însă că el implică o resemnare

— alta decât în fața morții. El implică, în fața rezistenței oricât de oarbe, luptă și eroism.

Pe monumentele funerare pe cari arheologii le descoperă în sânul pământului thracic, se arată adeseori, cu mantia fluturândă, cu lancea în mână, călărind acela pe care inscripțiile îl numesc Heroes thracicus. E o divinitate militară — incarnația virtuților eroice ale poporului thracic. Ea turbura în zilele de nebunie și de sânge ale lui Heliogabalus, imaginația întregii lumi romane.

Patrologia creștină a făurit din acest zeu pe Sfântul care avea să fie patronul Armatelor, Sfântul victoriilor lui Ștefan cel Mare, Gheorghie, al cărui chip fulgeră pe frescele Bisericei. E simbolul celui care luptă.

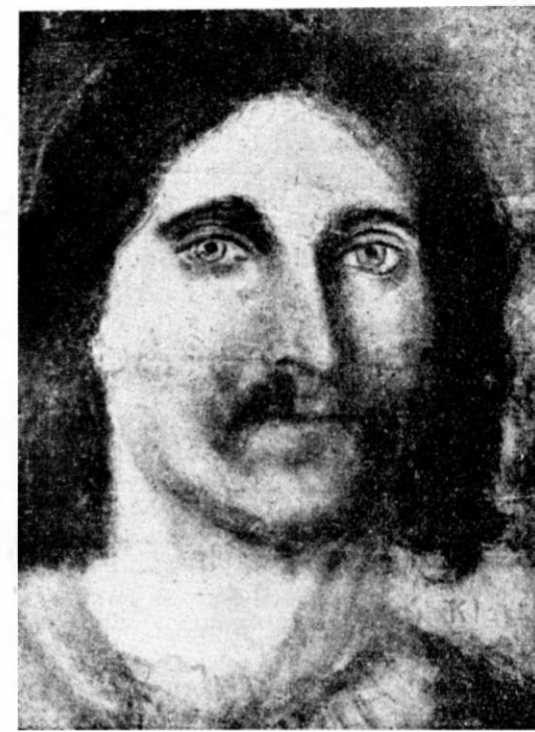
Om. La limita extremă a durerii, ei au știut crea un Rege.

Ci înainte de figura domnească a lui Horia, din ceața trecutului acestui pământ se înalță Precursorii lui.

Apropii de figura lui Horia pe aceea a unui alt thrac răsculat, exponent al unui popor ajuns la limitele suferinței — pe Spartacus.

Numele lui e acela al mândrei dinastii a Spartakizilor — pe țărmii Bizanțului preroman, un fiu de rege căzut în robie, un om în care se sbate — ca în statuile sclavilor lui Michel Angelo — mândria și puterea în cătușe.

El se ridică în numele unui popor din mijlocul căruia asupritoarea Republică răpia pe cei mai frumoși

O emoționantă icoană a lui Cloșca. Pastel executat după natură, în închisoarea dela Alba Iulia de Sigismund Korek (Colecția Colegiului Bethlen din Aiud. După Octavian Beu: Răscoala lui Horia)

Horia, el este cel mai mare! În el se manifestă într'un chip unic potențialul de energie, de suferință și de jertfă al nației noastre întregi. Și el este căutătorul de dreptate, omul care întreprinde călătoriile la Împăratul mântat poate de nostalgia pe care acest cuvânt de dreaptă descendență romană o mai poartă încă în inimile noastre.

Cuvântul acesta — care la alte popoare romane e un neologism — vine încărcat la noi Români de prestigiul unei tradiții neîntrerupte — tradiția de dreptate imperială.

Era atunci un timp ca și cel de astăzi — la limitele suferinței.

Poporul cel mai mândru, lăsat de Dumnezeu pe pământ, creatorul unor valori culturale pe care toate viziunile stepei și le-au însușit, pe cari le-au prădat fără lege și cu cari s'au împăunat în fața lumii, ajunsese rob în țara lui.

Din mijlocul acestui popor se ridicaseră căpitani de arme, oșteni cari au smuls lumii lungi strigăte de admirație, athleți ai lui Christos cari au întins până departe — spre durerea propriei lor națiuni — marginele unei Țări din care în zelul lor creștinesc au vrut să facă o pavăză a toată creștinătatea.

Regi și învățați de stirpe românească au încercat să ridice o hourdă la înălțimea unui Stat, să facă din agro-finezii poposiți în Pustă o nație a lui Dumnezeu.

Dar toate acestea împotriva-le s'au întors. Atunci s'c ridicat Horia, țărânul din crângul Feregșului, Horia, cel care „horea” frumos.

Căci în numele lui — care exprimă atât de bine geniul muzical al întregului nostru popor — se topesc reminiscențe din vechile „Choroii” din horele antichității.

În Țara aceasta Horia a înțeles să fie domn. Peste sarica lui umilă, peste părul lui cărunț, peste toată făptura lui în care domină o frunte de iluminat, s'a abătut splendoarea harică a regalității.

Horia Rex Daciae acesta este numele lui.

Nu capul unei răscoale de rosturi țărănești. Ci energumenul unui ideal, posedatul unei misiuni istorice.

Gravorii, pictorii, săpătorii de medalii, toți cei cari l-au văzut la Alba Iulia în lanțuri nu s'au putut opri de a consemna sub chipul lui, în inscripțiile lor, pe Horia Regele Daciei.

Regalitatea lui e vie în sufletele noastre. Mai vie când roata fatidică ne face să gemem, când funia și securea se mai abat asupra-ne.

Dar să se știe că vocația martiriului e și vocația luptei pentru martiriu și că poporul românesc e infinit.

17 Octombrie 1940.

Medalie de argint cu insemnele lui Horia.

În inscripție: Horia Rex Daciae

Prinderea lui Horia și Cloșca. Eleganță stilizată de Iohann Caspar Weinrauch din Viena. (Gravură în oțel. După Octavian Beu: Răscoala lui Horia)

Medalie de argint cu efigia lui Horia.

În inscripție: Horia Rex Daciae

Siluețele lui Horia, Cloșca și Crișan cu câinele lui. Grațioase gravuri în gustul epocii de Antonius Aloisius Hoehnle, artist din Viena. (Col. Academiei Române)

Împrejurările speciale în cari s'a dezvoltat acest popor, practica milenară a păstoriei, natura sa eroică și visătoare au făcut ca această luptă să fie continuu o luptă pentru o libertate.

Herodot, istoricul care a lăsat cele mai vechi mărturii despre poporul thracic a săruiț asupra uneia din trăsăturile sufletului său: acela de a nu se lăsa supuși de nici un rege. Dacă ar fi uniți și ar avea un singur Rege, — spune el — ar fi cei mai neînvinși dintre popoare.

Târziu, după aproape 1.500 ani dela mărturia lui Herodot, Veniamin din Tudela, rabinul pribeag la Bizanțini, scria despre Valahii pe care-i întâlnise în calea sa, aceste cuvinte cari sună adomna cu cele ale vechiului istoric: „Rex ullus domare potes”. Nici un rege nu-i poate domni.

Și așa cum ne previne Herodot: patima de libertate, și ceea ce a rezultat dintr'însa — slaba solidaritate i-a pierdut. „Nici un rege nu-i poate domni”. Sub ce aprige dominații au căzut feciorii țărmului thracic!

Atunci, în șerbia străină, s'a ridicat dintr'însii un

fecior, floarea munților ei sălbateci, spre a-i supune la Roma umilinței și suferințelor servile.

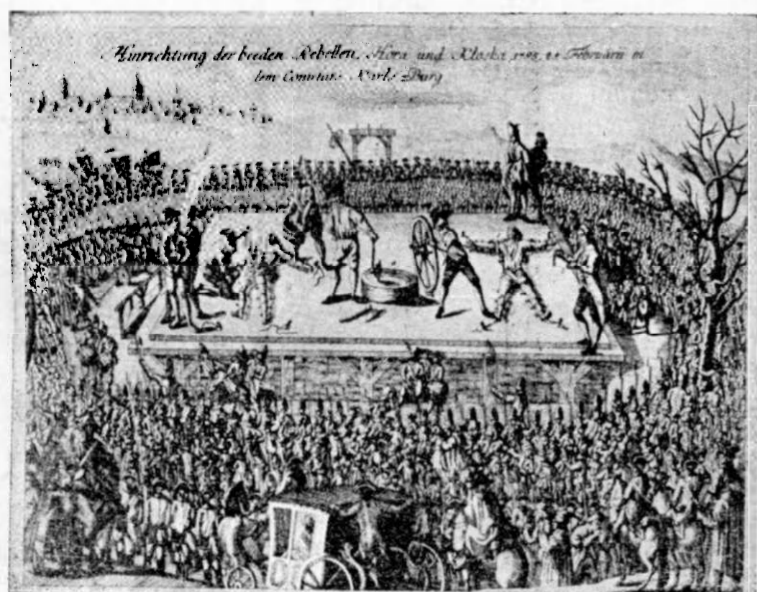
Se cunosc faptele sale de arme, înfrângerile pe cari le-a impus celor mai bune armii ale Republicii acest rege al Munților italicei.

Regalitatea lui — ca și aceea a lui Horia — e consacrată de lungul său martiriu și de cele 6.000 de cruci pe cari au pățimit dealungul căilor romane supușii acestui rege încătușat.

A doua regalitate thracică, de aceeași esență revoluționară e aceea a lui Petru și Asan — frații cari, din fundul munților Hemului, au venit într'o zi la Împăratul să-și ceară dreptate.

Erau exponenții poporului lor românesc și au fost întâmpinați în chip aspru în cetatea în care Constantin Cel Mare, fiu al poporului lor, strămutase Senatul și fasciile Romei.

Răscoala a început și atunci. Dar martiriul n'a încununat pe Asanizi. Ei și-au făurit un Imperiu a cărui cunună, de două ori seculară, a exprimat doar energia unui popor învățat să-și apere amarnic libertatea.

„Mor pentru nația mea”

Gravură artistică de Andreas Brinhausser. Sub ea sunt relateate, în limba germană, ultimele cuvinte ale lui Horia: Ich sterbe vor die Nation. (Gravură în aramă. După Octavian Beu: Răscoala lui Horia)

Medalie satirică de plumb cu insemnele lui Horia. Pe avers: Horia bea și hodinește. Tara plânge și plătetește

Pe revers: Horia Rex Daciae

Martiriul lui Horia și Cloșca.

În timp ce trupul lui Cloșca e măcelărit cu securea, Horia suferă supliciuul roatei. Desen de I. H. Loeschekohl. Biblioteca Universității din Cluj

Cum a început „Chestia“

echantillon de MIRCEA STREINUL și GEORGE VOINESCU

Cules de gânduri

Bogate-amiezi!... Livezile luminii
De gânduri coapte s-încărcate 'n vreme.
Privirea cui — ce visător drumet —
Va încerca spre alți zori să mă cheme?

Culeg tăcut — și umplu multe file.
Aș da oricui — dar nimeni nu-i flă-
mând.
Ce rod frumos, ce minunate zile
Și cât de părguit e orice gând!

Cu câtă dragoste mi-adun belsugul —
Dar unde s'cei ce Lau dorit vreodată?
Întoarce, cântec, brazde noi cu plu-
gul —
Și seamănă nădejdea cea curată!

EMANOIL COBZALAU

Amurg bolnav

Scheletic, viscolea un vânt prin ramuri
Cu hohot de Pierrot nebun în carnaval,
Doi oameni sărutau amurgu'n geamuri
Și toate 'n jur dospeau a crimă și spital.

Pe inimi, dănțuiau cadrulul morții
Fantomele luminii frântă 'n jungli de
ger.

Păgân sunau tam-tame 'n sihla nopții
Când îngerii suri, turnau pe ochi granit
de Cer.

Mureau a doua oară lumii apuse,
In orice pom svăcneau torturi de răs-
tigniri,
Pe catafalca de nunți, cu inimi scurse,
Zăceau plecării 'n lună vracii moartei
Firi.

Făclii făneau besmetic din morminte,
Cu pași străini prin mine stele alergau,
Simțeam că adevărul însuși minte
Și 'n piept, pe corzi de răni, cânta ne-
bun Lenau
D. MISSIR

Dormitorul — totodată și sufrage-
ria — familiei Sosigene Popescu. Mo-
bilă simplă, dar ținută curat. În fund,
pe dreapta și pe stânga, câte-un pat
bătrânesc. Noptiere cu reviste și cărți
ieftine pe ele. Pe pereți, cromolito-
grafii: „Romeo și Julieta” și „Othello
în fața Desdomei zugrumate”. Dea-
supra patului din dreapta — a lui So-
sigene —, un tablou reprezentând pe
Ofelia nebună, culegând flori pe mar-
gina lacului. În dreapta, o fereastră
care dă în stradă. Un calendar de pe-
rete arată 15 August.

La ridicarea cortinei e întuneric în
scenă. Prin fereastră intră lumină de
lună, poleind peretele din stânga. De
unde se aude — depărtat — o har-
monică. Un vals vechi, demodat, dar
înduioșător și frumos.

Pendula de pe peretele stâng bate
încet, stins, de zece ori, sperind tăcerea
din odaie.

După câteva clipe, intră din stânga
Amalia Popescu. Face lumină și des-
chide ușa din dreapta, se uită în cea-
laltă odaie și revine nemulțumită. A-
poi, deschizând fereastra, se pleacă în
afară.

AMALIA (în vârstă de 48 de ani,
înalță, dominatoare în gesturi; și-a le-
gat cu benzi de cârpă roză părul, ca să
i se cărlionțeze; îmbrăcată într'un ki-
monou galben-negru și papuci de casă
în picioarele goale; strigă): Domni-
cuțo! Domnicuțo! E ora zece! Hai în
casă, că te plimbi de-un ceas... (se'n-
toarce dela fereastră și începe să facă
paturile; bate pernele, desface plapo-
mele, etc.)

DOMNICUȚA (18 ani; frumusețică;
îmbrăcată simplu, dar cu gust, intră
din stânga): M'am întors, tanti.

AMALIA: Văd, că doar nu s' chioa-
ră! (oprindu-se din treabă, își pune
măminile 'n șolduri). Ascultă, fată! Să
știi că lucrurile astea nu-mi plac! O
fată mare nu se plimbă singură noap-
tea pe uliță.

DOMNICUȚA: Dar nu e decât zece,
tanti (sinceră): Și-apoi — nu mă plim-
bam singură, ci cu domnul sublocote-
nent de vis-à-vis...

AMALIA: Păi da! Tocmai asta e!
(apucându-se din nou de aranșatul pa-
turilor). Da degeaba ce-mi stric gura...
Eu spun una, iar tu faci întotdeauna
alta. Așa e dacă Sosi al meu n'a știut
să fie sever cu tine! Vă potriveți amân-
doi... Cine-a mai văzut fată din fami-
lie bună să se plimbe noaptea cu toți
stricații?!

DOMNICUȚA: Vai, tanti! Cum se
poate să vorbești așa?... Domnul Du-
mitrescu e un tânăr foarte distins.

AMALIA: Păi dacă e distins, dece
nu vine pe lumină, să-l d'stingem și
noi? Adică cum? Ii suntem sub o-
noare?

DOMNICUȚA (naivă): De fapt, eu
îs de vină. Am ieșit în ogradă și l-am
văzut pe domnul sublocotenent cum
stă singur în fereastră și fumează. Mi
s'a părut că tare-i amărit și singurel,
așa că mi s'a făcut milă de dânsul. I-am
spus bonsoar, el mi-a spus sărut-măna.
Apoi, ne-am uitat unul la celălalt și-am
început să râdem. Tanti, afară e o lună
atât de minunată, că-i păcat să stai în
casă. Gândindu-mă la asta, l-am pof-
tit în ogradă pe domnul Dumitrescu

și-am început să ne plimbăm (se duce
la fereastră). Tanti, auzi cât de frumos
cântă cineva din „Zieh-Harmonika”?
Par' c'ar fi unul din orchestra militară!

AMALIA (închide furioasă geamul;
harmonica nu se mai aude): Numai la
militari și-i gândul! Mai bine te-ai
gândi la un bărbat serios, cu greutate.
Dumitrescu nu vrea decât să profite de
tine, proasto! Că doar n'o să te ia de
nevastă când n'ai nici un franc...
DOMNICUȚA (așezându-se la masă):
O să cerem dispensă de dotă, tanti.

AMALIA: Cum? Ai și început să te
gândești la... Ei, lasă, c'o să vorbesc
cu o vorbă serioasă cu Sosi... Iar pe tine
o să te'nuciu în fiecare seară, ca să nu
mai ieși cu fanți la plimbare! (se-așea-
ză și ea la masă și începe să dea în
cărți). Hm... Treffi... Supărare... supă-
rare mare... Te pomeniști că iar îmi
faci vre-o boacăna, ca și data trecută,
când ai întreat-o pe madam Ionescu
cine-i domnul care intră la miezul-
noptii în apartamentul dumneai.

DOMNICUȚA: Păi dacă l-am vă-
zut?! Poate era un adulter în deve-
nire...

AMALIA: Lasă, că devenea el și
fără tine! O fată tânără și de bon-ton
trebuie să-și închidă ochii când vede
un bărbat ieșind noaptea dela o femeie
măritată. Ui-te și popa de pică... Asta-i
Sosigene al meu... Dumnezeule, că urit
mai arată cărțile... Numai treffi! Ui-te
și zecele, lua-l ar naiba să-l ia! (mai
pune repede câteva cărți alături). Uf,
însfârșit! Iată și semne bune... Onoa-
re... bani... și iar bani... Eh! Mai mint
și cărțile câteodată, că alte parole decât
pensioara lui, n'are de unde să pri-
mească Sosigene. Oricum, niciodată nu
mi-au căzut așa de ciudat... Să știi c'o
să se'nțâmpe ceva! (privind pendula):
Da și face de cap, nu glumă! Iar s'a'n-
curcat cu Gherasim și cu Vasilescu.
Lasă, ca o să i-i scot pe nas!

(Din stânga se aude un fluierat vesel).

SOSIGENE (intră săltând bine-dis-
pus; continuă să fluiera; o bate cu
plama peste obraz pe Domnicuța și-o
cuipește pe Amalia; după ce face o pi-
ruetă, își așează pe masă pălăria de
paie și-o cuipește din nou pe Amalia,
care fierbe): Maluco dragă, închipuie-
ște-ți... Tocmai mă'nțorceam acasă,
când i-am întâlnit în piața Unirii pe
Vasilescu și Gherasim, cari căutau un
al patrulea la taroc...

AMALIA: Iar te'ncurci a mincună.
Ei erau doi și tu al treilea...

SOSIGENE (ingenuu): Păi să vezi...
Am pornit toți trei să-l căutăm pe-al
patrulea și l-am găsit pe Ianovici... Tu
știi că s' slab de inger... Am cedat și
gata... Mă gândeam eu c'o să te superi,
dar eram singur c'o să mă ierți, așa
c'am jucat cu un curaj numero aint, de
i-am sfântuit de trei poli (căutând prin
buzunare). Ți-am adus niște bomboane...
mfff!... teribile! Umplute cu mar-
țipan, cum îți plac ție... (se lasă pe-un
scaun; timid): Te-ai supărat, Maluco?

AMALIA: Sosigene! De-o bucată de
vreme îți faci de cap! În fiecare seară
îmi întârzi în oraș cu tovarășii tăi de
blăstămății. Cheltuiesti banii cu sprî-
țurile și tratezi toți golani cu țigări,
că te cunosc eu, mână spartă ce ești!
(luând o bomboană 'n gură). Nu-mi
place l...

SOSIGENE: Nu te supăra... Altă-
dată, o să-ți iau d'alea cu fistic...

AMALIA: ...Nu-mi place deloc ce
se'nțâmplă-n casa asta!

SOSIGENE (ingrijorat): A plesnit
iar țeava dela apeduct?

AMALIA: A plesnit o doagă la ca-
pul tău, Sosigene! Bărbate, nepoat' ta
a'nceput să se plimbe noaptea pe uliți.
SOSIGENE: Să se plimbe, să se
plimbe drăguța de ea, că-i o lună ca'n
povești. Mă și gândeam să ieși și tu pe
cinci minute, ca să ne plimbăm pușin
pe lângă castani.

AMALIA: Sosi! Eu mă plimb pe
soare, nu pe lună, ca mâțele, că doar
nu s' lunatecă! (teribilă): Bărbate!
Domnicuța se plimbă cu Dumitrescu
ăla de vis-à-vis...

SOSIGENE: Asta-mi place, Domni-
cuțo! (o cuprinde de talie pe Amalia).
DOMNICUȚA: Vezi, tanti?
SOSIGENE: Ehe, tinerețea! Ce
n'ăș da să fii încăodată tânăr!

AMALIA: Sosigene, nu-ți permit
să fii necuviincios! Domnicuțo, du-te
de te culcă.

DOMNICUȚA: Dar e abia zece și-un
sfert...
AMALIA: Am zis!
DOMNICUȚA: Bine, tanti. Sărut-
măna... (face un Knix). Noapte-bună,
unchiule... (Knix).

SOSIGENE: Noapte-bună, fetițo, și
visezi ceace-ți dorește inima.
AMALIA: Sosigene, nu vorbi por-
cării!
DOMNICUȚA: Mulțumesc, unchiule.
Deasemenea (ia un sfeșnic depe masă,
aprinde lumânarea de stearină și iese
în dreapta).
SOSIGENE: Drăguța de ea!
AMALIA: Păi da! Nu știi decât s'o
răsfeți. Sosi, coboară-ți capul din nouri,
c'o să fie rău, Sosi! (bate cu degetul în
cărți). Nu degeaba arată prost cărțile
dela o vreme încoace! În loc să stru-
nești fata, mai rău o strici (resemnată):
Da' așa ai fost tu întotdeauna... Calic,
stricat și galanton.

SOSIGENE (ca un martir): Eu stri-
cat? Eu galanton? Maluco dragă, de
unde naiba le-ai mai scos și pe astea?!
În viața mea n'am tras niciodată cu o-
chiul spre ce nu-i al meu, mă'nțelegi
tu..., iar risipitor n'am fost nici măcar
ui-te-atâtica... Ți-am împlinit întot-
deauna toate dorințele. De sigur, nu
mi-a părut rău... Le-am făcut cu dragă
inimă, chiar când așa fi avut de spus și
eu un cuvânt... N'am lichidat gospodă-
rioara din Cuciurul-Mare fiindcă tu
voiai să te muți la oraș când am fost
scos la pensie? Ți-am făcut întotdea-
una pe voie. Doamne, și când îmi amin-
tesc c'a trebuit s'o vând pe Persephona,
că tu nu voiai s'o luăm cu noi la o-
raș!... Săraca vacă! Făcea niște ochi
atât de triști și de dulci! Maluco, par'că
era privirea ta, când eram logodiți...
Înțeleg ea biata văcută că n'o să ne mai
vedem niciodată. Te pomeniști că idio-
tul de Olinic o fi vândut-o măcelarilor.
Vezi tu, Maluco, la doi oameni am ți-
nut eu mai mult pe lumea asta: la tine
și la vacă. Nu, zău, era așa de cum-
se-cade Persephona! Te privea blând-
blând, ca o femeie iubitoare. Tu, Ma-
luco, te-ai uitat vreodată în ochii Per-
sephonei?

AMALIA (cu tălc): Am destul când
mă uit în ochii tăi!

SOSIGENE (amărit): Bine, nevastă,
eu îți vorbesc frumos, iar tu mă faci
bou?
AMALIA: Adevărat, chiar bou nu
ești, că nu ți-am pus niciodată coarne,
deși le meriți. Dar catăr să nu zici că
nu ești, că n'am văzut om mai nătâng
ca tine. De-o săptămână-ți tot spun
să-mi cumperi fascicola 228, dar uiți
regulat.
SOSIGENE (care-a'nceput să se des-
brace): Ba am cumpărat-o! Stai, unde
dracu'am pus-o? (cu un picior în pan-
talon, iar cu celălalt afară, se duce la
haină și începe să caute prin buzunare).
Aici era, frate, aici... Na, am găsit-o...
(i-o dă). Ui-te fasc. 228! (scotând pe
rând și celelalte fascicule; triumfător):
Ui-te fasc. 229! ui-te fasc. 230, ui-te
fasc. 231, ui-te fasc. 232... (ține în aer

Pasărea furtunii

(Urmare din pag. 1-a)

A fost între noi, vocea i: venea din adâncime, din depărtare. În
vocea lui turbure erau puterile cele mai înfricoșe, cele mai sfinte
aie unui neam în fierbere. Nu l-am ascultat, l-am privit; nu a vorbit,
a crept. Pasărea lupiei, deschizându-și vâztele aripi pe o stâncă, cli-
pindu-i ochii ca două bucați de cer, țipă. Vocea aceea avea un văl
transcendent, care numai decât izbica sufletul.

Omul vorbea a deschis drumurile omului de acțiune. Înainte de
a s'lua țara, trebuia să salveze inimile din denădejde.

În fața spațiului național e un orator. Acesta a găsit posibilitatea
să frământeze sufletele pe care le-a satisfăcut ca militar, organizator,
reformator. Pe același tron, în afară de el, căți ostași nu s'au urcat,
fiecare ca un gigant, însă tot așa s'au prăbușit, s'au sfărâmat, iar
când s'au întors de pe acel pic, fiecare a devenit pitic. Furtuna, care
a confundat picioarele pasărei în întuneric, înălțându-i capul în luma-
na zorilor, prin locurile pe unde a băntuit și s'a risipit, l-a arătat de
săcib pe ceilalți!

Aripile nu puteau să se razime pe vânturile care băteau acolo.
În zilele dezasistrului, el, de pe tronul cu contur prăpăstios, a vor-
bit ca și când ar fi vorbit muntele și stâncă. El a ieșit în fața lumii ca
unul care pledează. De pe același tron, el și-a împărțit poruncile,
într'o zi. În ziua aceea, el a fost judecător.

Intr'o bună zi, ca să facă să înainteze poruncile, să fie aplicate,
și-a luat sarcina executării asupra sa, ca trecut în fruntea oștilor adu-
nate, a pornit înspre apus, ca voiaja veșnică a istoriei Turcilor, și a
ajuns.

De atunci au trecut ani. Pasărea furtunii zboară încă, se stre-
coară mereu către noi orizonturi. În fața ferestrei mele e marea scâ-
pând de strălucirea ceasurilor de după amiază. Fiecare undă tre-
ce ca smulșă din soare. Pasăre din fruntea noastră, pasăre călăuzu-
toare! Toți având în inimă lumina izvorâtă din tine, întocmai ca
aceste unde ale mării, venim curgând după tine, spre orizonturi noi.

SUPHI TANLIÖR

Cumplit... Auleo, Maluco! Să știi că vi-
scz urit la noapte... Doamne-păzește!..
(continuând): „Contele Arsène smulse
o spadă din panoplie și 'ncepu să urce
spre pivniță”. Iote, dom'le! Asta n'o
'nțeleg... Cum dracu' urca spre pivniță?

AMALIA: Te pomeniști c'asa o fi
modern, mai știi?! Arsène și-o fi făcut
pivnița la etaj.

SOSIGENE (septetic): Posibil... Ascul-
tă, poate-o fi o scăpare de vedere a au-
torului, că ăștia de azi scriu cu aéro-
planul.

AMALIA (nerăbdătoare): Dă-i dru-
mu' mai departe, nu te tot întrerupe
atâta!

SOSIGENE: Iaca că citeșc... „În ușa
pivniței, contele Arsène auzi un răs si-
nistru: Ha-ha-ha! Ești în mâna mea,
conte scelerat! — răsună sepulcrul un
glas vitejește 'n întuneric, dar fierul se
lovi de zid, scăpărând. Atunci, apăru în-
conjurată de aburi fosforescenți fan-
toma cavalerului care rătăcea în fie-
care noapte prin galeriile secrete ale
castelului medieval”. (emoționat):
Dă-mi o bomboană, Maluco! (Amalia
îi aruncă o bomboană, pe care Sosigene
o prinde cu 'ndemănare). Mersi, puuile.
(citește): „Arsène, în curând vei fi
mort! — spune rănjind bestial fantoma,
care dispăru imediat într'un nour de
fum misterios. Rămânând singur, con-
tele se uită în dreapta și 'n stânga. Bez-
na era atât de mare, încât în putea
vedea nici ușa. Apoi, privi ceasul de
platină. Era miezul-noptii, ora stafiilor.
Cineva bătu de trei ori în ușa grea de
stejar...” (bate în tăblia patului.) Poc...
poc...

(Tabloul de deasupra patului se des-
prinde și cade pe capul lui Sosigene).

TABLOUL: Poc!

AMALIA (pierdută într'un fel de vi-
sare, șoptește fără să vadă): Poc... poc...
poc... (revenindu-și): Și pe urmă? (dă
cu ochii de el.) Vai-de-mine! (aleargă
la patul lui Sosigene și ridică tabloul).
Te-ai lovit rău?

SOSIGENE (năucit, o privește lung
și nu răspunde nimic).

AMELIA: Ce e cu tine, Sosi? Te
doare?

SOSIGENE (ridicându-se fantoma-
tic): Mens sana in corpore sano!

AMALIA: Dumnezeule-sfinte!

SOSIGENE (ameninșător): Quosque
tandem abutere patientia nostra, Ma-
luco?!

AMALIA: Sosi!

SOSIGENE: Nix! (coboară din pat).

AMALIA: Ce faci, Sosi?!

SOSIGENE: Ibis, redibis, non morie-
ris in bello!

AMALIA: Domnicuțo, ajutor! Sosi-
gene, liniștește-te... Ia o bomboană!

SOSIGENE: Échite, péchite, ză-
chete me! Vae victis, muliere!

DOMNICUȚA (intră îmbrăcată în-
tr'un halat pus în grabă): Ce s'a 'ntâm-
plat, tanti?

AMELIA: I-a căzut Ofelia 'n cap și
să știi c'a 'nebunit! Sosi, ia papucii 'n
picioare, c'o să capeți guturaiu...

SOSIGENE: Nevastă, la-oparte! Să
nu văd găini în jurul meu...

AMALIA (consternată): Găini!

SOSIGENE: Tăcere! Nu mai trăn-
căni! Aud glasuri divine în jurul meu!

AMALIA (căzând pe-un scaun):
Domnicuțo, să știi că vorbește cu
morțiții!

CORTINA REPEDE

1) Citește: doi-doi-rpt.
2) Citește: doi-doi-nouă, etc.
3) Citește cum e scris.
4) Tabloul I din comedia „Miracolul”, s.

După amiază pe insula Carolina

de Radu Tudoran

Nadia venea de la sanatoriu, unde îl lăsase pe Ștefan fără febră, fără dureri, neresimțindu-se cât de puțin de pe urma operației. Petrecuse acolo o oră foarte veselă, bărfind împreună, pe toată lumea, începând cu Louisa Antonovna care plecase grăbită acasă să-și întindă cărțile și terminând cu doctorul Mieluș, „mielul blând”, cum îi spunea Ștefan, un băiat blând, sfios, cu părul încrețit mărunt, ca astrahanul, foarte blând într-adevăr, căruia, în prezența Nadiei aproape îi pierea graiul.

— A fost bună ciocolata?, o întreabă Vladimir, de departe, răsând, reluând firesc discuția din locul unde rămăsese azi dimineață.

— Ca să nu-și arate turburarea, răs, silindu-se să-și ia un aer de camarad mai mare, protector.

— Haide, încercăm-l, hotărî.

— Bravo!, se bucură sincer, Nadia, gândindu-se la demonstrația pe care avea să o facă.

Lăsa să-i alunece rochia de pe umeri și rămase în costumul de baie, apoi își ascunse părul sub o bonetă simplă, de pânză, așa cum poartă înotătorii. Dacă n'ar fi fost, linia gâtului foarte pură, rotundimeea caldă a umerilor și a șoldurilor și sămii curbând ferm linia costumului.

Fata se oprî pe chei și răs, deasemeni.

— Ei da, închipue-ți că am mâncat-o pe drum, și era foarte bună.

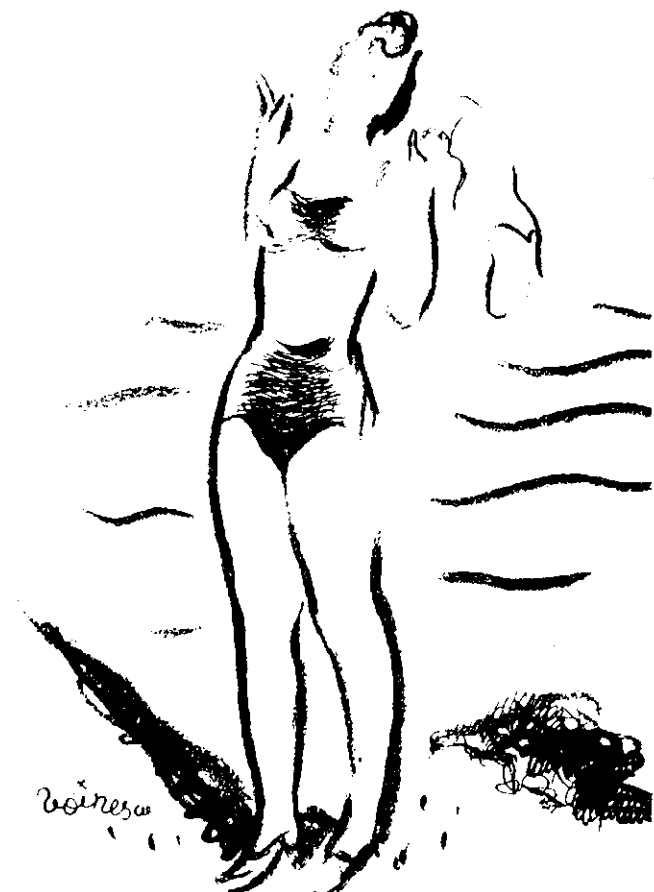
Câteva clipe se priviră, nu stăneniți ci mai degrabă dornici de a se cunoaște. Se întâlniseră într'un fel care îi făcea pe fiecare interesat în ochii celuilalt. Un om conducând un yacht în furtună, adus de vânt din întineric, de pe întinderea unei ape care pare să ascundă atâtea taine dincolo de zare, sosind în zorii unei zile mohorite într'un port pustiu, coborînd pe chei ud de apă, răsând într'un fel turburător, cu ochii micșorați, cu dinții foarte albi. Și fata aceasta, arsă de soare, rezemată de un pilon, în bătaia vânturilor, cu privirea oboșită și speriată.

— De unde veneai? întrebă după un timp Nadia, privindu-l cu o curiozitate maximă.

El făcu semn cu mâna, în sus, pe liman. Nu era un răspuns acest semn vag, dar ea se gândi că poate, locul de unde venea nici nu putea fi definit altfel. Tăcu încurcat, neștiind dacă mai poate să pună și altă întrebare.

— Știi să înoți? o întreabă Vladimir, fiindcă își aminti că voise să treacă dincolo.

Nedieii îi veni să răsă. Deținea un record regional feminin și spera încă alte. Fiindcă aici nu putea face un antrenament metodic, fără bazin și fără un mediu sportiv în care să se angreneze, nu avea intenția să concureze în toamna aceea. Își revizua însă forțele eșind în fiecare dimineață în larg, atât de departe încât pentru lumea de pe plajă trecea de mult drept un fenomen. Mamele, mai ales, care atunci când nu e vorba de fiicele lor, au concepții foarte curioase despre pudor, socoțeau că pentru o fată tânără, asemenea isprăvi „provocatoare” erau de disprețuit. Este adevărat că în jurul Nadiei se învâneau câțiva băieți, dar ea se purta cu ei camaradereste, le spunea pe nume, îi totuia, le scoorea porcele și lua parte nestăjenită la jocurile și isprăvile lor, fără să-i treacă prin gând că ei ar putea să o socotească altfel decât se socotea ea însăși, o mică haimana iubitoare de apă și de libertate. Era atât de preocupată de idealul ei sportiv, încât avea un fel de dispreț secret pentru tot ce ei credeau că pot să-i vorbească și despre altceva. Urmărea rubricile de specialitate ale ziarelor, cunoștea toate recordurile, se interesa de campionatele din toată lumea, avea simpatii și antipatii între concurenți, se bucura și se infuria când câștigau unii sau alții. Cunoștea biografiile campionilor mondiali, cărora le urmărea etapele gloriei, scoțând învătămintele din victoriile sau din înfrângerile lor.

Invățase să inoate numai de câțiva ani, la școala lui Suru, din Iași, în Jolie și Duminecele când, forțând rigurile călugărilor, reușise, cu complicitatea pasivă a lui Leon Rabega, să obțină permisivul special de a eși în oraș. La Iași nu era un mediu sportiv și nici Suru nu își pierdea prea mult vremea cu școala lui nefrecventată. Nadia își descoperise singură aptitudinile, și fiindcă nu-i plăcea să cânte la pian, nici să brodeze, nici să picteze, nici să umble cu ochii în jos, ca fetele celelalte, își făcuse din inot o pasiune de o amploare precoce. Avea o mulțime de cărți de specialitate, studii docte, complicate, din acelea care disecă lucrurile până dincolo de originea lor și le citea cu o ușurință care, aplicată la studiile oficiale, i-ar fi adus toate medaliele, panglicile și cordoanele distinctive ale călugărilor.

El privi pe Vladimir cu un zâmbet în care fără voia ei, amesteca puțin dispreț, de altfel foarte atenuat. Era bine făcut, dar nu avea alură de inotător. Nadia știa să vadă în ce măsură a fost modelată o siluetă de inot. Era un început de deformare, abia vizibil, o subțiere progresivă a taliei și a picioarelor, o alungire a brațelor și a toracelui, o vagă îngroșare a grumazului, deformări care, după generația de inotători puteau să se accentueze și să devină disgrațioase.

În fața primă a acestei deformări, inotul dă corpului omenească o linie de o curciozitate vizgare, o suplete și o elasticitate care îl fac să vibreze, gata să se destindă în orice moment, desfășurând tot atâtă forță cât elegantă.

— Vrei să ne luăm la întrecere?, întrebă, cu tonul la fel ca zâmbetul, puțin disprețuitor.

Vladimir o privi îndoindu-se, parcă temându-se de o cursă. Era atâtă deosebire între fata de azi dimineață și asta de acum, care îl privea cu o provocatoare superioritate, încât se simți intimidat.

— Înnoți bine?, o întreabă, ezitând, neștiind cum să primească provocarea.

Drept răspuns, Nadia sări pe puncte, cu amândouă picioarele odată, ca într'un careu de șotron. Îl apucă de braț, cu un gest foarte firesc și îl privi de aproape, în ochi.

— Încercăm-l, spuse. Treccm până dincolo! Vrei? Vladimir se simți puțin turburat de apropierea ei. Avea o mână foarte caldă, care îi transmitea un fluid ciudat,

c tinerete năvalnică, fierbinte, inconștientă. Nu putea face însă nici o apropiere între mâna aceea care se sprijinea de el, și ochii deschiși mari, cerându-i cu o copilărească nevinovăție, complicitatea, care să-i ateste feminitatea, acum ar fi semănat cu un adolescent sportiv, pregătindu-se să se arunce, suplu, în apă.

— E greu de sărit de pe cutterul dumatăle, spuse, în timp ce căuta să-și găsească pe marginea punții un loc unde să-și fixeze picioarele, ca să-și facă avânt. Dar nici în altă parte nu e mai bine, continuă. Știi, în tot Dugazul asta nu găsești un loc unde să te poți atenta pentru start. Haide, ia-ți locul! Număr până la trei. Una...

— Nu vrei să-ți dau colacul de să-lvare, răsă Vladimir.

— Ține-l pentru d-ta. Două...

— Dacă ai să te îneci?

— Vezi mai bine că pierzi startul. Trei!

Nadia avea tehnica acestei sărituri de plecare, decisivă la un concurs. Era o svăcnire, o destindere, prin care corpul, svârșit cu energie înainte, întins la maximum, lua dintr'odată, în lung, contact cu apa, forțând inertiile, pornind inițial cu toată viteza. Surprins, Vladimir o văzu alunecând într'o spumă de apă, departându-se necrezut de repede. Nu știa dacă este un bun inotător, însă în nici un caz nu se gândea că fata asta ar putea să i-o ia înainte. Se svârșii în apă, urmând-o, fără să se precipite, încredințat că din câteva mișcări o va ajunge. Văzu însă numai: decât că distanța dintre ei se mărea, într'un fel neașteptat și abia atunci își dădu seama că s'a păcălit, că a fost atras într'o cursă în care partenera ar fi fost, probabil, foarte încântată să-l vadă umilit. Găsea încă neresor să se ia la întrecere cu o fată, și îi fu ciudă că îi acordase prea multă atenție. Totuși, fără să-și măturisească intențiile, se pomeni luptându-se să o ajungă, întrebându-și întreaga forță, încordându-se până la epuizare cu gândul însă că nu face altceva decât să se jone.

Ajunse dincolo aproape în aceeași clipă cu ea, extenuat, găfâind, reușind cu greu să își ascundă victorie. Totuși Nadia fu desamăgită. Se așteptase la o victorie categorică din care nu obținuse aproape nimic. Îl privi încuștat.

— Ia intră în apă, să te vad cum înoți, spuse, cu un ton care era aproape poruncitor.

Vladimir se supuse, răsând, fiindcă într'o împrejurare ca asta, o împotrivire l-ar fi făcut ridicol. După câteva mișcări, Nadia îl chemă înapoi.

— Înnoți îngrozitor, îl informă, când el fu pe mal. Nu înțeleg cum ai putut să te poți după mine.

Făcu un pas și îl privi mai de aproape, cu aceeași ciudă în care se amesteca însă și puțină admirare.

— Ești mai înalt, conchise apoi, mai mult ca pentru sine. Asta contează foarte mult. Și apoi, ai mai multă putere decât mine. Altfel, inotul dumatăle nu face doi bani. Uite, ai și oboșit. Ai un stil insuportabil.

— Vorbind, făcând câțiva pași până la plajă și se așezară pe nisipul fierbinte, în bătea soarelui, încă arzătoare. Briza dela sud, care în timpul prânzului aproape nu se simțea, începea să se întărească și în lungul insulei linia stufului se unduia neliniștită, aducând un fâșăit modulat, crescând și descrescând, ca respirația parcă speriată a unei viețuți uriașe. Din sud, de pe liman, venea un șir lung de bărci negre, pescărești, cu pânzele stranse; pescarii trăgeau la vasele, rar, cadențat, cu mișcări cumpănite ca și când ar fi plecat la un drum care avea să tină multe zile.

După câteva clipe Nadia, încă neîmpăcată, se ridică într'un cot, examinându-și vecinul cu un mic necaz care îi dădea înfățișarea unui copil burzului.

— Dacă ai ști să înoți, spuse, cu înălțimea și cu forța dumatăle, ai fi campion. Nu înțeleg cum n'ai putut să-ți faci un stil. E o crimă să înoți în felul ăsta dezordonat.

Vladimir o văzu înflăcăându-se, ridicându-se în genunchi, făcându-i indignată un curs de inot, care era totdeodată și un rechizitoriu al ignoranței și neglijenței lui.

— Înțelegi, spunea Nadia, există un secret, o cheie: trebuie să știi să te întinzi pe apă. Simți cuvântul ăsta? Să te întinzi pe apă, cum te-ai întinde pe o masă; să-ți forțezi organismul, să faci cu brațele, cu trunchiul, cu picioarele o linie dreaptă, să simți că tendoanele au cedat la maximum, că sunt întinse și degetele dela mâini și laabele picioarelor, să nu existe nimic strâns.

Sări elastic în picioare, se ridică pe vârfuri și întinse brațele în sus, paralele, ca doi vlăstari tineri desprinși din linia armonioasă a umerilor. Încercând să materializeze elanul acela din cuvinte, corpul ei înfățișa într-adevăr un resort destins la maximum, primitor svăcnitură superbă, care o ridica deasupra propriei sale materii. Vladimir o privea uimit, stăpănit de un sentiment care cuprindea și încântare și melancolie, cum simțise de-atâtea ori în viață, trecând pe lângă lucruri frumoase la care fusese nevoit să nu se oprească. Se gândea la soarta stupidă pe care poate avea să o aibă fata asta, al cărui elan sincer și pur în cine știe ce desamăgiri avea să se scufunde.

Așa cum stătea înălțată, corpul ei, alungit, subțiat, avea o frumusețe rece, o frumusețe de oală încordată, în a cărui destindere însă, curbele acum atenuate ale umerilor, ale sânilor, ale șoldurilor, aveau să se refacă, pentru că feminitatea să se regăsească în ele întreagă și caldă. În mod ciudat, acest corp părea cast și turburător în același timp. Avea pielea subțire, foarte întinsă, parcă fremetând, ascuzându-se culoarea ei de bronz tresăririi permanente ale mai multor vieți independente una de alta, localizate pe fiecare centimetru pătrat, în rețeaua invizibilă de nervi. Sub brațele ridicate, părul dela subțiriunea umbre pufoase care maturizau puțin corpul foarte tânăr și-i dădeau un aer mai femeesc.

Era greu să-ți dai seama ce avea de copil, ce de adolescentă și ce de femeie, această fată sglăbie ale cărei gesturi degajate, de sportivă, descopereau uneori, pe neașteptate, mișcări unduioase, caline, ca niște mângăeri, și-a cărei voci căpăta inflexiuni grave, feminine, ca niște măturisiri de dragoste.

Stătura până spre seară pe plajă, unul lângă altul, ca niște prieteni foarte vechi. Vladimir era puțin stănenit fiindcă nu știa cum trebuie să se poarte cu o fată pe care o socotea un copil. Nadia, pornită pe vorbă, îi povestea o mulțime de întâmplări, mai vechi sau mai noi, din copilărie, despre casa lor, despre Leon Rabega, ursul negru, cum îl poreclea, despre viața dela internat unde făcea în fiecare zi câte o poșnă de nu mai știu călugăritele ce pedepse să inventeze ca s'o potolească. Vorbi apoi despre Ștefan, despre isprăvile lui, cum pleca de-acasă a un pui de țigan să spargă cu praștia cestile de porțelan care țin firele telefonului pe stâlpi; cum venea în goană, urmărit de gardist, o matahală cât o butie, abia mișcându-se din cauza grăsimii. Copiii, ca să rădă de el, se apropiu pe la spate și-l înțepau cu bol-duri, siguri că n'au să poată fi ajunși. Odată gardistul să i nfuriat și-a tras cu pistolul în aer. Au vrut să-l dea afară din poliție; doctorul Rabega l-a scăpat și de atunci, Ștefan era liber să facă în sectorul sergentului cel gras orice blestemății, fiindcă acesta îl proteja.

Nadia își amintea apoi de serile petrecute la vie, lângă Chișinău. Stătea jos, pe treptele de piatră ale casei, în-

velită într'un șal negru și greu, urmărind mersul repede al lunii, printre nouri. Nu se îndoaia că umbrele acelea care se vedeau în lună, erau, după cum spunea Louisa Antonovna, o turmă de oi cu ciobanul lor sprîjnit în băta și se mira că oile pășteau iarbă, în fiecare seară din acelaș loc. Într'unele seri, doctorul cobora din pridvor și se așeza și el alături, pe scara de piatră, confundându-se în gânduri. Cum îl privea dintr'o parte, Nadiei uneori se părea că are un chip nespus de blând, ca al lui Dumnezeu; alteori aspru și rău, încât se temea de el.

Odată l-a rugat:

— Spune și tu, tată, ceva.

Doctorul a întors înec capul lui negru spre ea. Avea pe frunte cute dese și adânci, cât degetul. Luna îi lumina rău fața; îi dădea o înfățișare de mort. Nadia vedea în locul ochilor două găuri negre; speriată, s'a tras înapoi. Atunci doctorul a întins mâna lui mare și i-a mângăiat înec, blând, părul. În inima fetei s'a răspândit o induoșare fără margini, un val de căldură și s'a oprit în coșul pieptului ca și când din mâna doctorului s'ar fi prelus un balsam ciudat.

— Cui faci bine, dacă vorbesc eu, fată?, a spus, amestecând cine știe ce tristețe în vorbele astea, pe care Nadia nu le-a înțeles.

La Leon Rabega nu veneau bolnavi. Doctorul era ursuz, și nu primea pe nimeni, nici chiar pe cei săraci pentru care arăta milă. Timpul și-l trecea în bibliotecă, citind și scriind, cerând să nu fie turburat de nimeni, decât pentru mâncare, odată pe zi. După masă se ridica în picioare, se închina rar, apoi eșea în curte, își hrănea căinele și porcea cu el prin parc, unde hoinărea câteva vreme, înainte de a se întoarce în bibliotecă.

O moșie mare a lui, de lângă Vaslui, despre care Nadia își amintea prea puțin fiindcă se duceau rar acolo, o îngrijea fratele doctorului, Eusebiu, un om tânăr, cu patima jocului de cărți și cu alte patimi. În scrisorile pe care le trimetea la Chișinău, Eusebiu trebuia să se plângă într'una de ceva, împotriva lui Dumnezeu: sau de secetă, sau de ploae, sau de frig sau de arșiță, dar n'ar fi fost nevoit să o facă, fiindcă Leon Rabega nu-i cerea niciodată socoteala de mersul semănăturii. Bani care îi primea toamna prin Banca Moldovei prisoseau întotdeauna. Gospodăria lor nu avea cerințe mari și doctorul mai trimetea o bună parte din bani la București, la un depozit de medicamente, să se cumpere ulei albastru pentru leproși dela Tîrchișlești.

Nadia mai povestea unele amintiri ale ei, personale și oarecum secrete, despre o iubire pe care o avusese la dispreț pentru un actor de cinematograf, un meridional cu turban de șeic, fost slăbiciunea tuturor înimilor de femeie într'o vreme. Spuse aceste lucruri fără să ezite, însă roșind puțin, cu o sfială fermecătoare, pe care zadarnic încercase să o facă neobservată.

Avea un fel curcior de a prezenta oamenii și lucrurile. Vladimir se pomeni ascultându-o cu interes, trăind odată cu ea amintirile evocate; uneori i se părea că a luat el însuși parte la viața aceea; figurile lui Ștefan, a doctorului, a Louisei, a lui Eusebiu, îi deveniră familiare, ca și când le-ar fi cunoscut de multă vreme. Văzu chiar casa lor mare și întunecoasă de pe strada Ștefan cel Mare, dela Chișinău, și parcul săbatee și chiar pe Stan, dogul doctorului.

— Are o mutră de Stan, spunea Nadia, prezentându-l. E mare și bleg. Și are niște urechi care îi atârnă ca două foi de lipan. Alt nume nici nu i se potrivea. Închipu-ți: ne jucăm cu el, eu și Ștefaniță, cu toate că nu prea ne dă atenție. Eu îl mângâi pe cap și ce-odată, Ștefaniță, fiindcă n'are de lucru, îl apucă de coadă și i-o răsucește ca pe manivela dela automobil. Ce crezi că face dogul lui papă? Se repede la mine, mărând, fiindcă nici cine îi face rău nu-și dă seama. Noroc numelui că nu știe să muște!

Vladimir era uimit de câte putea să povestească fata asta, pe care abia o cunoscuse. El dacă scosese câteva cuvinte, care nu precizau nimic, care nu reprezentau nimic din ființa lui. Nadia îl întrebase:

— De unde vii?

Și el făcuse un semn vag, în sus, pe liman. Ar fi putut să spună: De la Cetatea-Albă, și ar fi stabilit astfel un punct concret de plecare, așa cum scria în rolul de drum. Dar el nu știa dacă drumul lui începea în realitate în portul acela părăsit, dacă acolo nu făcuse doar o escală foarte lungă, în tovarășia comandantului Maximov.

Își pusese singur, adeseori, aceeași întrebare, și-i fusese greu să răspundă. De unde viu azi? De unde veneam eri? De unde veneam acum un an? Ce înseamnă această întrebare de unde vii? Se referă la o viață, sau la o clipă?

Dacă ar fi trebuit să povestească acum și el ceva, despre viața lui, își dădea seama că n'ar fi știut de unde să înceapă; n'ar fi putut să spună nici întâmplări vesele, nici triste, ca și când toate amintirile lui ar fi fost amestecate confuz, într'o încăpere pe care dacă ai lasat-o odată în urmă, nu mai pare să te întorci la ea.

— Pleci mai departe? îl întrebase mai târziu, Nadia.

Se întorsese spre ea aproape măhnit că trebuia să-i vorbească despre intențiile lui, cum îi vorbise de dimineată căpitanului Ioniță. Și îi spusese, fără căldură, aceeași cuvinte, rușinându-se că le poate repeta. Socotea stănenitor să vorbească despre un drum pe care nu știa până unde are să-l urmeze. Se gândea că ar putea să eșueze dela început, pe banurile de nisip din gura Bugazului și atunci totul i se părea o mare deșertăciune.

În orice caz, Nadia află și ceva precis: că el avea să rămână în Bugaz cel puțin zece zile. Se bucură sincer.

— Am să te învăț să înoți, spuse, ridicându-se cu însuflețire. Știi, am o pasiune pentru asta. Dacă ai tragere de inimă, în zece zile poți să prinzi ceva.

Ținea de altfel să treacă numai decaț la fapte. Îl împinse pe Vladimir aproape cu sila în apă și-l chinu cu ceas încheiat, cu o răbdare diavolească, până ce reuși să-l vadă făcând corect primele mișcări. Atunci se arătă mulțumită, îl scoase afară trăgându-l de mână ca pe un copil, și-i mai făcu pe mal încă o mulțime de recomandări teoretice, în legătură cu respirația, cu poziția coateilor și a genunchilor, cu ritmul calm la care trebuia să ajungă, ca să poată rezista fără limită.

Când traversară canalul înapoi, soarele cobora spre est. În susul limanului se întindea o dără roșiatică, de nuanță jărătecului potolii, în care valurile se jucau domol. Linia stufului de pe fărouri, învălindu-se în răcoarea umedă a serii, prindea umbre tainice. Pe chei nu era nimeni, afară de Ifim care, așezat cu picioarele deasupra apei, își răsucea o țigare necăjită. În spatele căpităniei se auzea zarvă; glasuri nemulțumite de copii, farfuri trântite, zgomot de tacâmuri, iar pe deasupra vocea ascuțită a coanei Mira, încercând să împace pe toată lumea. Pe urmă se făcu liniște, deodată; poate venise căpitanul la masă.

Atunci se auziră, dinspre stațiune, sunetele muzicii militare care cânta în parc o melodie foarte cunoscută. În sus, se vedeau oameni, cu pantaloni albi, eșind la plimbare.

Fiindcă trebuia să treacă pe la sanatoriu înainte de a se întineca, Nadia nu mai putea aștepta să i se uisce costumul; și nici soarele, aproape asfințit, nu mai avea putere.

Își învinse sfiala și cobori în cabină, să se schimbe. Vladimir aștepta sus, puțin turburat, gândindu-se că ea se desbrăcase și rămăsese goală, între cei patru pereți ai lui; poate se așezase pe pat, fiindcă nu avea altceva pe ce sta. Închipuirea aceasta îi împlea sufletul de o copleșitoare emoție. Fără să facă nici o sfortare, refăcea imaginea ei în decurul cabinei, ca și când ar fi văzut-o avea, acolo, o goliciune pură, certă, dar totdeodată femeesc de caldă.

Când Nadia eși, în rochia subțire de plajă, cu costumul în mână, se simți mai turburat, fiindcă îi era imposibil să uite că pe dedesubt ea era cu desăvârșire desbrăcată.

— Să nu răcești, spuse, căutând să-și ascundă tremurul glasului.

— Nu, am să merg repede.

Porniră, pe plaja goală, învăluită în umbra tristă a apusului. Din larg, de pe fața neagră a mării, întunericul părea că se înalță ca niște valuri sumbre pe care vântul le flutura și le aducea spre țărm. De deasupra pâlcului de calcâmi care ascundeau vilele, se ridicau fumuri albe și un zumzet potolii, confuz, ca undeva la țară, când satul se pregătește de culcare.

Se despărțiră la poarta sanatoriului, puțin incurcați, fiindcă, la sfârșitul unei după-amiezi petrecute împreună, vedeau deodată amândoi că nu știu ce cuvinte de rămas bun să-și spună. Înfiorată de frig, Nadia îi întinse o mână mică și rece, pe care el o simți tremurând, apoi se întoarse și fără un cuvânt, porni repede spre intrare.

În clipa când dispărea în întunericul hallului, din spațiile clădirii se auzi sunând clopotul pentru masă. Pe terasă se aprinseră luminile. Tot atunci, farul începu să scilipească și îndată cerul se făcu mai negru.

Vladimir porni încet, înapoi. Briza de noapte, aspră, îi străbătea vestimintele, dar el simțea în mângăerea ei rece o voluptate ciudată. Ar fi vrut să aibă un drum lung deschis înainte, să meargă toată noaptea, să refacă în gând întâmplările din după-amiaza aceea, cari, acum când rămăsese singur, căpătau culori mai vii și semnificații mai turburătoare.*

*) Fragment din romanul: „Naufragiul”.

FOI VOLANTE

DE AMICITIA

de VLAD ALIMAN

Int'o ciudață seară citadină, blonda domnișoară pe care de-abia o cunoscusem, mi-a amintit, fără să vrea, de bătrânul Cicero, pe care îl îngropasem în anii de liceu. Văd și acum seara. O ușoară pudră de zăpadă se zăbea deasupra caselor, iar în aer plutea un ciudat miros de vâsc. Străzi lungi și nemășcate, așa cum numai în jurnalul lui Mateiu I. Caragiale le-am mai întâlnit, pe cer s'ecele scilipeau uniforme și neschimbate. Ții mințe, prietene care ne însoțea? Călcăm singuri și tăcuți prin fulgii cari a doua zi aveau să acopere orașul ca o enormă pălărie. O pasăre năucă sgribușea pe-un ciot de felinar, iar blondă mea tovarășe de drum, mi-a vorbit cam așa:

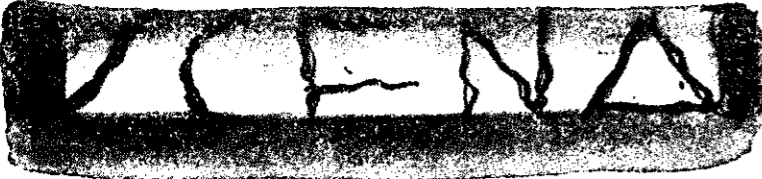
„Sunt tânără și decl capabilă de marile elanuri ale vârstei. Vreau să fiu prietena ta. O, ce frumos e să fi prietena cuiva! O, ce mulți prieteni am eu! Nu vrei să fim, de astăzi încolo, prietenii cei mai buni și mai candidi?” Cam așa a cuvântat în noaptea aceea vătușă, domnișoara Lu.

Ascultându-i, așa pe jumătate, invitația amabilă, ochii au urmărit o clipă un rest de țigaretă pe care-l aruncasem în drum și în clipa aceea am văzut și piciorul blondei domni-

șoară, cum vibra într'un ciorsop de mătase. Și-apoi, aproape fără să vreau, mi-am amintit de bătrânul Cicero: De bună seamă, ea nu-l mai știa. Ce frumos glăsuțea acolo înțeleptul despre prietenia ideală, despre limpedea și calma bucurie a amicitiei, despre linișțioarea ei vraje. Descătușate de vrei și de patimă, inimile se pot contopi în sărbătoreasca ei aură.

Imprudenta mea călătură mi-a spus însă, într'o frântură de minut, că un astfel de „ideal” nu se poate realiza. Și, cu gîija cu care grădinarul taie un spin de pe o ramură de floare, am încercat să îndepărtiez acest gând din mintea tovarășei noastre de drum. Zadarnic însă: am tăiat poate prea adânc. Pentrucă am văzut atunci (și nu cred că mi s'a părut) cum ochii ei frumoși plutesc într'o plasă de tristețe inutilă. De vină era numai ciorsopul de mătase.

Și așa — ții mințe prietene care ne însoțea? — am pîșit mai departe prin dansul tot mai des al fulgilor, mai singuri, dar mai curaj de cât înainte. Două perechi de pantofi și o pereche de ciorsopi de mătase, în imperceptibilul clinchet al unei sămii. Trei trîșii și paradoxali peripatetici, într'un oraș adormit de-o vecie.

TEATRUL „LUPTA SI LUMINA” — PIESA IN 9 TABLOURI DE I. VASILIAD, DUPA ROMANUL LUI T. BURNETT

Piese prezentate pe scena teatrului Lupta si Lumina...

Se evita astfel tristele demonstratii de „incalzire a toluului”...

Putem spune chiar ca teatrul Lupta si Lumina este singurul teatru din Bucuresti...

Daca aceasta este un avantaj, lungile turnee care precedeaza premiile bucurestene...

Mai in'ai, decorurile sufera diferite deteriorari...

Astfel, asistand la piesa „Micul Lord” si pr'vind bieltetele decoruri...

Cred ca mai ales intr'un spectacol destinat tineretului trebuie sa se iasa seama de decoruri...

Ar mai fi un cuvint de spus despre costume...

Nu putem intelege lipsa desavarsita de respect fata de public pe care au avut-o actorii...

Ni s'ar putea obiecta faptul ca suntem prea pedanti...

Prezentati in decoruri si costume acceptabile...

Ii imputam domnului Vasiliad, mai ales abundenta de tablouri...

Credem ca s'ar fi putut prezenta romanul lui Burnett...

Autorul piesei, domnul Vasiliad a avut nevoie de 9 tablouri...

Totusi acest spectacol, ratat in cea mai mare parte...

Domnisoara Margareta Liscu a dovedit in d'ce'ul rol al lui Cedric Errol...

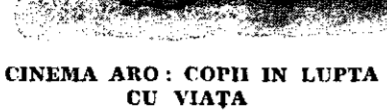
Un glas placut — nu oibisnuit „miorlăială” cu c're ne-au obis-

nuit actritele tinere — o mimică interesantă...

Condusă și învățată de inteletul Victor Ion Popa...

Koluri principale interpretate de domnișoara Margareta Liscu...

TRAIAN LALESCU

CINEMA ARO: COPIL IN LUPTA CU VIATA

In aceste vremuri intunecate, filmul prezentat de cinematograful Aro...

Dinamicismul acțiunii infloreste zambete pe fețele proaspete ale tinerilor...

Dar, când ești mai prins, formând „un tot” cu fericita lume a copiilor...

Din păcate, devine un film pentru oamenii mari...

Făcând abstracție de „partea politică”, filmul e o încântare pentru ochii și urechile celor veniți să-și uite grijele...

Dece menționat, scena în care face să tresalte inimile admiratoarelor lui Clark Gable...

Melodiile lui Richard Rogers și Lorenz Hart sunt interpretate cu multă verșă de dragă-lasa Judy Garland...

Celebra „Femeia neimblanzită” nu-i altceva decât o femeie normală care, ca multe altele...

Se întâmplă însă, ca izolatul canton, unde decurg lucrurile...

Spre neșansa lui însă, una din

ADRIANA NICOLARA

Domnișoara Margareta Liscu este să fie pe gustul publicului său...

Doamna Sereda Sorbul a jăsbuit să steargă buna impresie pe care o lăsase...

Doamna Sereda Sorbul a jăsbuit să steargă buna impresie pe care o lăsase...

VITREGA URSITA A „OPEREI ROMANE”

Nici o instituție artistică românească n'a întâmpinat, în decursul existenței ei...

În clipa în care, pentru prima dată dela înființarea ei...

Și, fiindcă „destinul-i destin”, acest doctor draguț și mai ales tânăr nimereste în această regiune unde se împrietenește teribil cu soțul „neimblanzitei”...

Culmea-i, că acest sot îl învață pe doctoras să tragă cât mai bine la țintă...

Vrând probabil să se conștină că n're nici o șansă să mai primească o labă dela animalul pe care-l doborăse cu un singur foc...

Insă, în locul „procuratorului de servicii” apare la orizont ursocul văduv.

Cu inima strânsă de emoție, vedem (!!!) cum aceasta caută să-și răzbuie tovarășul ucis...

Ucișagul e salvat însă la momentul oportun, de prea simpaticul sot.

Dar, neșansa-i neșansă și vindecatul „de depresie nervoasă plus exces de alcool” se alege cu o fractură a piciorului.

Natural, această fractură trebuie îngrijită și — ați ghicit — aceea care-l va îngriji, nu-i alta decât „Eu”, soția.

„Momentul psihologic” se produce când rănitul coboară din munt și e adăpostit în casa pădurarului care-și adora soția.

Aceasta, intruchipare a grației și frumuseții, se îndrăgostește de „El”, care pe lângă alte calități o are și pe aceea de a veni „dela oraș”.

Lucrurile se complică cu concursul a diverse operații și epidemii cari se declară.

Foarte bine jucă de frumoasa și fatala Patricia Morisson, cu gusturi cu totu' d'ferite decât în „Oameni în umbră”.

Ray Milland pare într'adevăr îndrăgostit de această magnetică persoană.

În rolul sotului sacrificat, Akim Tamiroff — păstrează jocul cu care ne-a obisnuit.

Toată pelicula minunat colorată la propriu și la figurat.

ADRIANA NICOLARA

de ROMEO ALEXANDRESCU

câteva luni turneul, care se va face, precum era de dorit, cu o operă din repertoriul românesc...

dar, acum, mai puternic ca oricând, se impune aceea definiție, aceea demnă de un neam care știe să-și cinstească formele de exprimare ale sufletului său național.

Cultura românească nu mai poate fi fipsită de acel edificiu intr'adevăr propriu menirii lui...

Un loc de seamă trebuie cucerit și pentru „Opera Română”...

Cu orice sacrificiu public, cu orice efort general, acest mare desiderat cultural trebuie implinit.

Așteptăm, cu nestrămutată încredere în puterile de realizare ale neamului, astăzi înălțat la o unitate de credință...

Urarea noastră, pe care o facem, în acest an nou, „Operei Române”, se concentrează de aceea asupra acestui punct...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Este încercarea pe care o face d. Randa în primul capitol al cărții sale...

Alexandru Randa: „Rasism românesc”

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

Am ezitat mult înainte de a da titlul acestei prezentări...

CITIȚI

CASA TEREKOV

de PAUL LAHOVARY

Cu ilustrații de George Voinescu

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Colecția „Universul Literar”

Literatura și Școala

(Urmare din pag. 1-a)

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

Când un elev „poveștesc” un roman și ajunge la un anumit moment...

WITRINA EUROPEI

LUNA TRECUTA

S-au împlinit 17 ani dela moartea lui Maurice Barrés și mai mult ca oricând, Franța a trebuit să-și amintească personalitatea acestui minunat cântăreț al sentimentelor naționale. René Bizet, în „Candida” d.n. 18 Decembrie 1940, scriind un articol comemorativ, spune chiar la început: „Dacă a îndurat tăcerea ce se face în jurul celor mai mari genii, după moartea lor, dacă urechile tinerelor generații au fost insensibile la cadențele sale, dacă inimile în timpuri fără credință nu s-au mișcat la chemările lor patriotice și conștiente, astăzi când simțim mai mult ca oricând greutatea greșelilor, crima neuzării marilor voci, trebuie să ne întoarcem către acești maeștri, cari au fost crâncii Franței chiar dela începutul veacului, cu Péguy și cu Barrés.” De altfel, un fenomen de înțelegere a publicului față de acești clarvăzători se face simțit în Franța, din ce în ce mai accentuat. Nu mai știu în care publicație, o statistică arată numărul sport de cititori ai operelor scriitorilor creștini și patrioți, ca Péguy, Barrés și alții.

MAURICE BARRÉS

scria undeva: „sunt lyre, pe toate culmile Franței. Oricare ar fi vicisitudinile politice și chiar de am face parte dintr-o generație sacrificială, lyrele franceze nu încetează să răsunete. Alternativele victoriilor și înfrângerilor nu schimbă nimic din natura lucrurilor. În afara politicii, care nu este decât o alcătuire din elemente ce preexistă, Franța eternă rămâne. Puterea politică a învingătorilor se stărnă în fața puterii sângelui”. La aceste cuvinte, Franța de azi nu poate rămâne indiferentă și desigur că și dincolo de hotarele acestei țări sensul lor e un mesaj plin de îmbărbătare.

DESPRE ACTIVITATEA LITERARA

nu se poate spune prea mult. Activitatea editurilor franceze este desigur și a scriitorilor e destul de redusă. Tot în „Candida” d.n. 18 Decembrie 1940, am găsit o listă a ultimelor lucrări publicate în Franța. Cîtăm dintre acestea: Pagini alese din Napoleon, lucrare pe care o vom cerceta bucuros în data ce ne-o vom procura. Pe aceeași listă am găsit amănunțit pentru o apropiată apariție un

„Rabelais” de John Charpentier. Cei care apreciază minuțiozitatea și profunzimea analitică a scrierilor acestui istoriograf — dată fiind în același timp amploarea și importanța subiectului — așteaptă cu nerăbdare apariția volumului.

TOT IN LEGATURA CU LITERATURA

afilăm că o convenție a fost semnată între Franța l'beră și trupele germane de ocupație, convenție prin care se prevede libera circulație a cărților franceze, pe tot întinsul țării. Deoarece o multitudine de edituri franceze — și cele mai importante — se află în Paris, această convenție va avea probabil ca efect tipărirea a unui număr tot mai sporit de scrieri noi.

DACĂ ACTIVITATEA LITERARA

este din nefericire redusă, în domeniul artei plastice urmăriile războiului s-au simțit mai puțin. „Salonul de toamnă” parizan a înfățișat un frumos buchet ales din operele maeștrilor cari l-au cinștit dela 1903 încoace. Dacă au lipsit artiștii din actualitatea imediată, în

schimb s'au putut admira pânze din Cézanne, Renoir, sculpturi de Rodin, etc. Schimbarea petrecută în compoziția ultimului „Salon de toamnă” a impresionat cât se poate de

URTRILLO: Biserică plăcută. S'a putut constata că influența și prestigiul acestor maeștri sunt meru active în cultura noastră contemporană. Ei nu aparțin încă trecutului, ci sunt mereu în actualitate.

VICTOR POPESCU

CURȚILE DORULUI

Universitatea pribeagă „Regele Ferdinand I” din Cluj și-a stabilit — să sperăm că nu pe lungă durată — Facultatea de Litere, în cetatea Sibiului. Dirzena transilvană nu s'a lăsat abătută de lovitură primită atunci când ne așteptam mai puțin. Și-a strâns mai mult aripile ocolitoare peste odraslele desrădăcinate temporar dela raturile lor, ascunzându-și cu mândrie — într-o atitudine tăcută și demnă — revolta în fața nedreptății soartei, adăpostindu-se în alte orașe tot atât de românești și primitoare cași cele proaspăt părăsite.

Cu imaginea Țării întregi închisă în suflet, „ca orizont viu și de neuitat, pe care nici o măsură omenescă nu-l va putea revizui”, cum atât de frumos spune d. Lucian Blaga, cărturar și Ardealului s'au regăsit în Sibiu românesc tot atât de pietroși, tot atât de siguri de destinul măreț al culturii noastre, fie ei așezat cu joacă la Cluj sau în altă parte. Tradiția de muncă încordată câtă a fi reluată cât mai grabnic, institutele și seminariile funcționând normal pentru căsă purtată de mâini viguroase să nu-și împuțineze o clipă lumina pentru care a fost creată.

Curțile Dorului, revista de literatură a studenților în Litere și Filosofie, nu face decât să demonstreze răspicat lipsa de temei a celor ce s'au îndoit cumva de posibilitățile de perfectă continuitate — indiferent de loc — a culturii românești în cetatea de plămădire a neamului nostru. Seninătatea dărză a celor ce conduc această publicație, și aplicarea pe

probleme serioase, cuprinse în paginile migălite cu dragoste de frumos, fac din cel dintâi număr al acestor simbolice Curți ale Dorului un standard adânc înfipt în conștiințele Românilor de dincolo de Carpați.

APOSTOLUL

Sub auspiciile Asociației profesorilor și învățătorilor din județul Neamț apare, din anul 1934, revista „literară, științifică și educativă” „Apostolul”. Din cele trei atribute amintite mai sus, n'am reușit să identific — și încă din plin — decât pe ultimul. De altfel o revistă oarecum de specialitate cum este aceasta, nu pierde prea mult punând în deosebi accentul pe partea educativă.

Demn de remarcat un lucru pe care „Apostolul” ni-l împărtășește în caractere mari: Revista apare la tipografia românească „Gh. Asachi”. Și dacă s'a socotit necesar să se spună apăsat faptul, probabil că există motive temeinice...

POPASURI

Cu un cuvânt de început, egal unui crez de baricadă ca acesta: Scriem ce credem și credem ce scriem! Lin' noastră? — Suntem! — primul număr din revista bilunară Popasuri a apărut la 20 Decembrie 1940. Bătăoasă și preocupată să facă numai popasuri: literare, sociale, științifice și artistice, — despre foarte tânăra publicație care face două călătorii pe lună spre a lua con-

tact cu publicul, se poate spune —după primul număr — doar că este scrisă de un mănunchi de tineri ale căror nume circula de mult în publicistică.

În nr. 1 semnează d-nii: Ștefan Teodorescu, Octav Sargețiu, George Vaida, Titus Părulescu, Mihai Dragomir, Ioan I. Mirea etc.

VIATA BASARABIEI.

cunoscuta revistă, grupând în jurul ei tot ceea ce avea mai de preț spiritualitatea moldovenească dintre Nistru și Prut, după ce timp de aproape un deceniu a luminat cu paginile ei și a polozii setea de frumos a fraților rămași dincolo de granița neînceas-că de astăzi, s'a strămutat la București unde își continuă apariția cu regulatitate.

Ce a însemnat „Viața Basarabiei” pentru mișcarea culturală a acestei provincii, până în Iulie trecut, decât un focar de lumină românească, ce-și trimitea razele binefăcătoare până în cele mai îndepărtate colțuri ale pământului românesc, întretinând o atmosferă de înaltă tinută națională și spirituală. Aceeasi menire și-o păstrează și de acum încolo.

Ultimul număr, apărut la București, aduce un bogat material beletristic și informativ. Iaina pe care o îmbracă, este una de sărbătoare și-i șade bine.

Urăm „Vieții Basarabiei” o viață lungă și vremuri mai bune când, instalată iarăși la Chișinău, să-și continue opera binefăcătoare urmărită până acum.

NOTE...

Pentru nunta Transilvaniei

— Note la un colind subversiv —

(Urmare din pag. 1-a)

nu se înțeștează punni, nu se strivesc dinții — ci se deschide pieptul ca o oglindă ce stă să 'nghită cerul? Seninătatea acestei atitudini, care ne lasă să întrevădem în ce măsură ne lăsam încă învăluiti în tainica și dăcica dăruire vrerii dumnezeiești, vine ca un întărire pentru cei dispuși să frământăm anume aspecte ale realității românești.

S'ar putea astfel discuta — ceea ce vom face de altfel odată, cât timpul ne va permite — în ce măsură ceea ce s'a numit fatalism al românului și s'a atribuit „orientalismului” său — nu este în fond filon ultim al seninătății trace, dispuse să infrunte tot, să treacă prin vifore și să pășească în moarte, cu oarecare nepăsare pentru persoana sa — e drept — dar nepăsare ce crește din tăria certitudinii în dreptatea cerului. Dacă deci, este nepăsare întâi sau liniștire prin acceptarea supremei jertfe...

Trecem peste țaria cu care și astăzi, după cumplita epocă de „luminare democratică”, de inițiere în tainele „adevărului” iudaizant, stăruie în imagismul popular plina de sens apropiere: nuntă-

moarte, apropiere din care, pentru vrumurile de astăzi, s'ar putea trage, concluzii îmbucurătoare cu privire la sănătatea sufletească a unui popor — peste care încercările de măcinare ale demagogiei democratice, au trecut cu atât de puține urme adânci.

Noi ne oprim însă la un înțeles ardelean al colindului.

Și spunând aceasta, ne gândim la suflul celor „cedați” altui stat, la acei din mijlocul cărora a isbucnit ca o descătușare colindul amintit. Frații „cedați”, frați care nu no-au văzut luptându-ne, murind pentru ei; frați care s'au văzut părăsiți de-ai lor și desigur că 'n suflul lor s'a conturat imaginea deșertării. Peste desamăgiri, s'a așternut biciuirea cumplită și apăsarea stăpânitorilor noui...

Alături de seninătatea cu care privește moartea, ce-a rodit nenorocul în suflul ardelean? Cântecul ce-a purtat aceiași vestire, dela o fereastră românească la alta, în Crăciunul robit al lui 1940, v'o spune :

Rochie pune-acum de nuntă, Vine Crai cu nunta sfântă.

Înțelegem cu toți semnificația versurilor, descifrăm fiecare sensul termenilor: „Crai” și „nunta sfântă” — nuntă care are alt înțeles decât în versul precedent. De altfel, așa se și explică vorba care i se alătură: „sfântă” cu tot înțelesul de eroism, luptă, sacrificiu pe care-l îmbracă noțiunea. Căci dacă „rochia de nuntă” se traduce prin: acceptarea morții, pregătirea pentru ea, „nunta sfântă” are înțelesul dinamic al luptei.

Revenim la intenția noastră, aceea de a sublinia o anumită trăsătură esențială sufletului transilvănean: este certitudinea cu care privește destinul românesc, încrederea cu care știe să aștepte gestul liberator al unității statale române.

Pentru cei ce vor să descifreze în viitorul românesc, încrederea aceasta deplină cu care sufletul ardelean ne privește — vine ca o binecuvântare a trudei, a dorurilor și a muncii noastre, — a realizărilor noastre de fiecare zi.

Aceștia toți, nu pot — în fața colindului acesta de moarte pentru înviere — decât să se întoarcă cu fața către Ardeal și să repete strigarea de fulger a lui Horia Sima: „Ardeale, sufletul tău ne vestește biruința”.

COSTIN I. MURGESCU

A fi

(urmare din pag. 1-a)

Responsabilitatea împățită pe funcțiuni în ierarhia socială și concretizată în forme instituționale e desigur mai lesne de suportat decât conștiința răspunderii nemărginite a insului în care se actualizează necontenit drama condiției omenesci.

Dar înțelesul acestei drame se deslușește mai târziu în viață. Cum ne-am fi putut explica, la vârsta când sensurile experienței însăși erau violente și măstuite de abuzurile inchipuirii adolescentului febril care am fost fiecare, — că mușcând din fructul oprit al pomului cunoștinței Binelui și Răului, Adam și Eva s'au simțit rușnați de goliciunea lor? Cum am fi putut întrezări măcar, prin vestimântul radioscut de aur de imaginație, goliciunea

condiției omenesci, înainte de-a fi cunoscut suferința care deslășește — împrăștiind cețurile adolescenței exaltate de pro-prile-i himere, — pregătindu-ne astfel pentru înțelegerea profundă a vieții ca desfășurare dialectică sub zodia categoriilor binelui și răului? Suferința ne înțeștează pen-trucă toată atenția se adună la un moment dat asupra locului care ne doare. Cum însă nimic nu doare mai mult ca sufletul, suferința este mai mult ca ori-care prilej al experienței, un mod de a cunoaște. De a lua cunoștință de esența noastră divină incoruptibilă care e sufletul însuși, dar în același timp de goliciunea condiției omenesci, sortită corupției.

A fi înzămăna a suferi. MIHAI NICULESCU

Se numește revista elevilor liceului comercial de băieți din Brăila, apărută la începutul acestui an.

Conducă de un comitat de elevi din cursul superior, sub îndrumarea profesorilor, revista aceasta își deschide paginile tuturor tinerilor cari au de spus ceva demn de a fi împărtășit și altora; colaborările nu se restrâng numai la elevii liceului, ci sunt invitate să scrie și elevii liceelor celoralte școlii secundare din localitate.

Cele două-trei articole scrise de profesori în acest prim număr, pun în discuție probleme extrem de instructive cum este Ardealul: Inima etnică a României-mulț de prof. Vasile Alexandrescu, sau unele de specialitate, tratate însă pe limba ușor de înțeles a celor cărora li se adresează. Restul, este scris în întregime de elevi. Întâlnim aci titluri ca Ideala generației noastre, edificator în ceea ce privește preocupările ce frământă tineretul de azi.

C. POSTELNICU

COLOCVII ÎN ACTUALITATE

Totuși, Menip, ce voluptate neasemănată ne dăruiește deslușirea bruscă sau pe indeolea a înțelesurilor. Seriu: totuși, ca și cum ai fi de altă părere, desi eu sunt convins că nu mă poți dezamora. Dar scriu așa ca din întâmplare, fiindcă dialogul nostru începe de mult, cu mult înainte de eu să fi așternut ne bărtie rândurile ce te îmбие acum.

Despre altă înțelegere, însă decât aceea care ne ajută să o orientăm în împrejurările vieții de toate zilele vreau să-ți vorbesc. O înțelegere ce nu are nimic a face cu logica raționamentelor sau cu firescul înălțărilor cânzale. Aceea care-și toarce lumina în penumbra subconștinței, — ce taină fermecută întru Aladin! — lăsându-ne să întrevădem când și când licărirea diamantină a unui înteles încă nedeslușit.

Dezinteresarea de sine — de care-mi vorbeai cu atâtă inspirație coavinger, la ultima noastră întâlnire de săpămâna trecută, — pentru a te dăruii semenului de totdeauna, omului, — prin gestul de nesfârșită iubire al creatorului de „frumuseți și tălcări noi”, — mi-a apărut deodată ca înțelesul cel mai îndrăgost și mai pretios din câte a isbucit să cucerească gândul omenesc.

Orice năzuință de viață sau de artă, către înțelesuri care nu afirmă iubirea, mi se pare o înstrăinare primejdioasă a omului de propriul său destin, o răsvățare stearpă, soră caducă și il. Dar îndrăgesc să afirm, Menip, că nu e decât o violență și grosolană caricatură a iubirii, aceea ce se practică în numele ei. Imi dau seama cât e de gingasa problema si în consecință e iritantă văi pentru unii mărturisirea pe care totuși vreau să-ți-o fac.

Iubirea, Menip, cea generoasă dăruire de sine, în înțelesul tău,

nu e chiar „la îndemâna tuturor” (așa cum sunt anunțurile la „Mica noastră mare publicitate”, d'n ultima pagină a revistei).

În înțelesul ei sublim, cel mai pur, ea imi pare o dedicație universală și în eternum. Dar îndeobște iubirea se înfățișează „neîndoe'nic, ca o punere în relație. Artistul chiar, simț nevoia unui partener, dar un partener ideal, replica desăvârșită a lor însăși: „Nous étions deux, je le maintiens” — preciza Mallarmé în Prose pour Des Esseintes. Ceilalți însă (anch'io...) se irosează zadarnic umblând după un partener concret al singurătății lor iremedialabile, convinsi la un moment dat că l-au găsit, dezamăgiți apoi, apoi lărași încrezători, etc.

Ți-aduci aminte, Menip, când îți spunem de curând, într-o cafeana, la oră de noapte târzie, că e unul din cele mai sfâșietoare spectacole acela al unui local de „petrecere”, când chehnerei fac pregătiri de plecare urcând scaunulele cu piciorarele în sus pe mese. E o brutală smulgeră din amăzirea că cel puțin odată: a mai tunel, petrecerea n'avea să se măstărească. Dar oboseala vine odată cu ora târzie și odă'ă ea și urful de viață. Până și pândă, neadormită a culii noastre lumt'ice, incompatibil cu ideea sfârșitului, dezarmează — și ideoaștii toronți atipește într-o posacă atonală. Tu mă cunoști! Menip, ca pe un om sociabil. Eu însuși mă știu că odată orore am de specia moralității înăcrți și cărților. Cu nesfârșită simpatie și cu o tandreție aproape dureroasă mă amestec printre oameni — semeni mei și frații mei — și par'eu la jocurile lor grave sau frivo'e. Aceea la care, după închinare și pricoperi, mă pot juca, Menip, cu încredere de inimă și cu încrederea

copilului nesinchist de umbra vreunui gând piezic. Cu o desinteresare de sine desăvârșită. Dar e ceva în jocul lor care-mi recheamă priveliștea amintită a localului de petrecere, către ora închiderii: felul în care se iubesc.

Observ Menip, că iubirea, în măsura în care apropiie între e'e ființele de sex diferit izolează oamenii și-i îndepărtează unii de alții. O fată care este și se stie iubită e desigur mai frumoasă. Ceva din frumusețea ei radiază pe atunci în jurul ei, împalate pentru ochii ei.

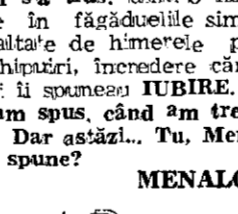
Observ Menip, că iubirea, în măsura în care apropiie între e'e ființele de sex diferit izolează oamenii și-i îndepărtează unii de alții. O fată care este și se stie iubită e desigur mai frumoasă. Ceva din frumusețea ei radiază pe atunci în jurul ei, împalate pentru ochii ei.

Am revăzut, Menip, după ani de zile, prieteni si prietene cari intraseră — cum se zice — în rândul oamenilor. Ai să mă învinuiești de frivolitate sau de'elanțism: dar i-am găsit lipsiți de poezie. De poezia ceea care face farmecul de odinioară al tineretii lor abia

preslmită la sfârșit de adolescență, când începeu să descopere lumea u'mii de frumusețe înțelesurilor ei nebănuite. Nu-i mai recunoaștem. Aveau o seamă de preocupări grave de care se simțeau prea onorați, dar nimic nu-i mai urea. Importantă pe care și-o dădeau nu mai lăsa vreo îndoaială asupra neînsemnătății lor reale. Erau împăcați cu viața și cred că se și resemnaseră să moară. Iscrăvii, definitivi, unul la fel cu altul, așteptându-și rândul cuminți, fiecare pe raiul sau în categoria socială unde-i semănaseră împrejurările. Adică nu așteptând, fiindcă înțelesul așteptării, care înscamă a fi viu, a trăi, le era străin: obiecte, în ambalaj tip, împalate gata pentru Neamț.

Imi aduc aminte, Menip, cum arătau odinioară prietenii mei și din ce li s'a tras: d'într-o naivă încredere în fagăduirile simțurilor, exaltate de himerele propriei inchipuirii, încredere căreia pe atunci li sosease IUBIRE. Eu la fel i-am spus, când am trecut pe acolo. Dar astăzi... Tu, Menip, cum i-ai spune?

MENALC

E drept, Menalc, în înțelesul ei cel mai pur iubirea nu este la îndemâna tuturor; s'ar părea chiar că civilizația de care atât de mândri suntem e pornită să o alunge din lume ca pe un sentiment bolnăvicios, perimat... Deunăzi, recitând Noul Testament, o ne grăită amărăciunea m'a cuprins la locul unde evanghelistul Marcu a zăgrăvit în puține cuvinte cea mai măreață vedenie a istoriei: „...și inserându-se, era corăbia în mijlocul apelor, iar pe tărâm El singur...” Iată iccoana suverină a Iubitorului! Și meditănd am făcut un vis absurd poate, dar atât de straniu că nu pot, Menalc, să nu-ți destăinuiesc aici. M'a bătut gândul acesta neghob

și gingaș că de-ar veni a doua oară Iubitorul omenirii între noi, ca OM, nu și-ar mai cunoaște înălțătura, atât imi pare de înstrăinat. El ar privi cu nesfârșită întristare cum inserarea duhului divin se pogorâre peste omenire...

Mă gândeam, Menalc, că Iisus ar sta pe țărmul Adevărului mai în singurătate încă de cum ni-l arată evanghelistul în mistica seară de pe prundul lacului Gheneșaret!

Dar să ne întoarcem către gândirea oamenilor sălășuiți de zeci de mii de ani pe platourile Tibetului, cari, încă înainte de Creștinism, intuiseră adevărurile metafizice vâlabile deapururi. Morala lor urmărește tocmai să trezească Iubirea în toți oamenii, și o puie „la îndemâna tuturor”. Filosofie generoasă, care militază pentru o iubire a tuturor față de toți și tot, ce se revăzu la exoterică formulă: „Taț tam asi”, „Omule, tu ești acela, sau mai limpede: Omule, iubeste esența vieții ori și unde, orișicum! Iubirea adevărată e la îndemâna ta! Cred, Menalc, că oricare om e chemat să se contopească în oceanul de lumină polichromă al lumii ca'n mistica scâldătoare Betesda, așa cum pare că li este dat numai piciorului; să asculte cum „degetul lui Dumnezeu mângăiea clavirul orgii universale”, ce pare privilegiu doar al muzicantului, și a m. d. Căci de n'ar fi așa, cum ar putea primi cei mulți solia celor alteși? — „dedicația universală”, cum ai denumit-o?

Chiar și în leatul acesta cumplit, de apocaliptică învâlbire între oameni, nu desănuțăduiesc, Menalc, că Iubirea va birui. O lege universală nu poate fi înfrimată de aspecte contingente, așa după cum aceea „punere în relație”, sau dragostea sângelui nu este decât o fațetă a diamantului infinit.

În ciuda nevolniciei gândirii și pe deasupra zodiei vitale a stăruit din totdeauna — și deapururi va fi — năzuința omenirii de a veniși amarnică și încântată noastră „petrecere” pământeană! Născocirea celor 7 ceruri ale Musulmanilor, cele 28 ale Budistiilor, cele 27 ale Caiflori, Valhalloilor, Scandinarv, și chiar Cerul no-

stru creștinesc nu parced ele toate dela acea arzătoare nădejde de a ne regăsi cu toții! Nu vezi aici, Menalc, simbolul neîntinat al nesfârșitei Iubiri?

Dragostea sângelui nu e decât temelia de lut pe care va să se înalțe locașul cel divin...

Iisus, intruchiparea vremelnică a Iubirii eterne, a inferat, o știi, pe cei care socotesc scop ceea ce e doar mijloc. Îți amintești vorbele Sale năprasnice: „Nu pe ce pământ am venit să dau, ci desbinare: dezbinăți vor fi tatăl împotriva fiului, și mama împotriva fiicei...” Luca XIII, 51—53).

E justă observația ta asupra izolării și conformismului ce adesea le implică dragostea între bărbat și femeie. („Les coeurs vont par deux, les âmes vont seules”), și totuși imi pare că tocmai aici iubirea se sublimizează. Femeia ce parcă radiază frumosul și fericierea în jurul ei nu se înalță ea la o treaptă mai gravă, mai patetică, mai sublimă când, în gestul alăptării, parcă își dăruiește substanța, viața, Spelei întregi? Copila pe care-l strânge la piept are pentru ea preț unu univers pe care ea l-a zămislit într-o dorință pură. Duhul Spelei, cum li denumește Schopenhauer, a amăgii-o doar o clipă! Apoi a amuțit, și singur Ingerul Iubirii a stăpânit-o, crede-mă, Menalc! Cât despre bărbat, chiar cel mai puțin dăruit într'ale duhului, chiar cel mai înglobat în animalitate are în această dragoste nămoră revelația marelui Taine: o scânteie, singura ce li e dat să cunoască, îi va dăruie poate, când și când, nostalgia Adevărului. V. Hugo a spus toate acestea într-o formulă genială: „Iubirea e nărozia oamenilor și înțelepciunea lui Dumnezeu”.

E adevărat, dragostea femeiei e concretă, telurică, specifică minoră; aici este blestemul menirii ei: de a fi doar potru de aur al Spelei, în vreme ce bărbatul li este dat harul de a se putea ridica la înțelegerea abstractă, — mistică, universală — adică la IUBIREA SUBLIMĂ. La acea înțelegere au putut ajunge și câteva femei, dar numai acelea care s'au lepădat de menirea lor metafizică; acelea se numesc Eloisa, Sfânta Cate-

rina din Siena, Călugărița portugheză, Bernadeta, Tereza din Lyseux...

Când ești tânăr, Menalc, ai mărturisit-o, Duhul Spelei îți șoptește că înfrăgirea împărtășită a unei femei este cel mai frumos poem, dar după ani, când dorzul sângelui s'a așinat, înțelegi, cu Amiel, că „viețea e cel mai frumos poem”, sau mai precis: iubirea totală a Ființei și nici decum acea umilă relație ce o împărtășim în esența sa dobitoacele și cu toată flora pământeană.

Ca să te lămuresc mai bine îngăduie-mi să-ți aduc aminte de stăruința întâmplare a sentimentului spaniol Raimond Lulle care odată urmărea pătămășo la tânără femeie a cărei frumusețe li aprinsese cumplit toată ființa. Tânărul o urmărit până și înaintul unui sfânt locaș în care dănsa se adăpostise. Atunci, covârșită, frumoasa fată își desveli pieptul, și Raimond Lulle zări sânul ei ros de un cancer... În urma acelei întâmplări grozave tânărul se călugări și își închină viața teologiei mistice.

Cred că exemplificarea mea arată limpede deosebirea dela dragostea în înțeles de „punere în relație”, la iubirea „în înțelesul ei sublim și cel mai pur”. În clipele acea Raymond Lulle avu revelația desfrământării aparente, străbătută d'într'odată toată înmenea gamă a Iubirii.

De fapt numai prezența ideii morții ne deschide calea spre iubire. După atâtăa destrămate gânduri termin cu o minunată eugetera a lui Schopenhauer ce mi le cuprinde pe toate: „Viața poate fi asemănată c'un brocat frumos urzit din care zărești în cea dintâi jumătate a vieții doar fața, iar în cealaltă jumătate numai osătură: e mai urâtă fața actuală dar mai bogată în învățături, fiindcă-ți îngăduie să deslușești izvoarele urzelii...” MENIP

p. conformitate: Paul Lăghovary

IN FELUL POETILOR...

parodii de N. PAPADOPOL

Plumb

G. BACOVIA

E frig afară ca'n frigorișer.
E atât de trist și-atâta de urit
Și cerul ninge gris și mohorit
Că mă întreb de-i Dumnezeu în cer.

Un mort a'nșepnit în dric pe stradă.
O moarte anonimă, oarecare
Și'n lutul lui stă:ut, de sloi și tare
El va închide ochii ca să vadă.

Și'n vuetul de ghiță și de fier
S'aude-o voce de cavou și rece
Când coasa morții, pe alături trece:
— Ce bine e 'n mormânt că nu e ger!

În poiană

OTILIA CAZIMIR

Trifoiul roș și romanița crudă
În iarba 'naltă, verde, se desfășoară
Și-o vacă albă a trecut în jos
Și a lăsat în urma ei o pată.

Furcile de bocșe și spânel
Aleargă 'n lume neagră, hotărâte
Ca să adune munți și stânci de boabe
Și să hrănească larvele urâte.

O pitulice creață și semeață
S'a 'nfipt în creanță rece durdulie,
Și'n perina poenii verde pare
Un oarecare ac cu gămălie.

O rămă a plesnit, la soare friptă
E-a doua rămă ce-am văzut eu azi
Iar codrului i-am spus atunci: Bătrâne
De ce'n poșne barba tu și-o razi?

Castel medieval

N. DAVIDESCU

Vis-a-vis, în față, pe mal
Se afla un castel medieval:
Cu turnuri, cu creneluri, cu turnulețe.
Cu pod ca pe vremuri, cu stegulețe.
Da! Era un castel medieval
Iar castelanul crunt și în armură
Călărea pe cal.
Un cal din legendă și din veac,
Un cal pe-al cărui strămoș
Călărise — pare-mi-se — un dac.
Castelana
Vai! Sta plânsă 'n ogeac
Și bea apă cu cana...
Sunt trei,
Trei castelani cruzi și mișei:
Trică, Lică și Gică.
Ei l-au prins pe iubitul ei și l-au legat
Lângă apa vântată, pe inserat.
Iar ea — castelana — suspină
Căci fără nici-o vină
De la pieptul ei l-au îndepărtat...
Da! Erău trei castelani mișei, dar fără trică:
Trică, Lică și Gică.

Cine sunt eu?

COCA FARAGO

Eu sunt fata mamii
Și fac poezii
Pentru oameni, pentru păsări și pentru copii.
Din ciripituri acrișoare, de pitulici,
Eu cânt melodii
Pe-o strună, pentru oameni serioși și mici.
Când mă văd iezii

Ingenunche la marginea ogrăzii
Și pumnul meu mic și tare
Mi-l ling ca pe-un grunț de sare.
Mama m'a învățat de mică
Cum să scriu iambi triști
Când mi-e rău la lingurică.
Și versuri vesele, hazlii
Când am intrat la grădinița de copii.

De-ajunci singură, cu mine.
Scriu versuri și-i bine.
Scriu și proză — ce e drept mai rar
Și numai pentru Universul literar...
N'am moșii, nici vii și nici casă.
Dar ce-mi pasă!
Eu sunt latifundiară
Pe talentul meu, peste goașe, peste țară.
Peste flori albe, de laur,
Peste grânguri de aur,
Peste palate abstracte,
Pure și intacte...

Bucoavna

AL. O. TEODOREANU

Stă domnița în ogeac
Și face cafea,
Făt-Frumos nu a venit
— Nu-i vre-o caciălmă?

Stau în tindă iatașagane
Și păzesc ascuns:
S'a dus duhul de-un voinic
Ca de popă tuns.

Dar Paharnicul a luat
Măsură sanitară
Fiindcă, cred, femeia, știți
Peste părleaz sare.

Dar la geamul dinspre răpă
Bate-o mână 'ncet
— Este el, șoptește ea
Cu-o mână pe piept

Cad vergetele de fier
Ca 'ntr'un vis frumos
Și rochița cade 'ncet
În ogeac, pe jos.

Luna luminează cald
Cele trei divane
Și se joacă'n tindă cast
Printre iatașagane.

Gherghina

VIRGIL CARIANOPOLO

Gherghino, mi-e rușine
Să stau în seara asta de vorbă cu tine.
Când te-am angajat
Ne-am înțeles: femeie la toate
Spălat, gătit, călcat
Și celelalte...

Tu mi-ai fost credincioasă
Ca spălătoreasă, ca bucătăreasă.
N'aș putea spune nimic rău
Fiindcă m'ar pedepsi Dumnezeu.
Dar ca femeie,
Ai pus cam des mâna la cheie
Și ai umblat la dulap, la cămară...
Eu știu bine că ai făcut ros!
De chițele și etacetera sergentului din post.
Ghetele mele, pe cari-am dat gologani,
Le-am văzut purtate
De diverși suspecți și golani;
Iar cămașile mele cu gulere tari
Le-am văzut la găzari, la lăptari, la portari...

Gherghino, mi-e rușine
Să stau în seara asta de vorbă cu tine.
Dar înainte de a pleca
Nu pot să nu-ți spun
Că am mâncat de-atâtea ori
În loc de cașcaval, săpun.
În loc de supă tare, de oase
Leșie de spălat vase,
În loc de friptură
Orice: talpă, șgură,
Și în loc de slănină...
Nu, ajunge!...
Ascultă, Gherghina
Tu mi-ai nenorocit viața și traiul
Călca-te-ar tramvaiul!

Primăvara

AL. TUTOVEANU

E soarele 'n amurg, tălăngile răsună
Și lumea 'noată caldă ca 'ntr'un coșmar de aur,
Poenele sunt mute de-atâta 'nfiorare
Și din tufiș s'aude un cântec vechi de graur.

E noapte! Pe-un cer cernit răsare albă luna
Și'n adieri de somn zefirii se 'nfioară,
Iar un cocoș bătrân, cu pîntel și de aur
Crestează 'n miezul nopții tăcerea — a doua oară.

Sunt ceasurile trei de diminează, în zori
Când vulpea de rugină coboară spre cotețe,
Când dragostea ca lumea se ascunde în ogeac
Iar luna spre chindie se face fețe-fețe.

E ziua! Natura pornește iar la soare
Și 'n tufe cu șerpi reci se coace neagră mură,
Imi place, e estetic și-s foarte fericit
Că pot să fac tihnit, în pat, literatură.

Zefir

ION BUZDUGAN

Bate vânt de primăvară
Peste foce 'n fir,
Vântu-acesta care bate
Se chiamă zefir.

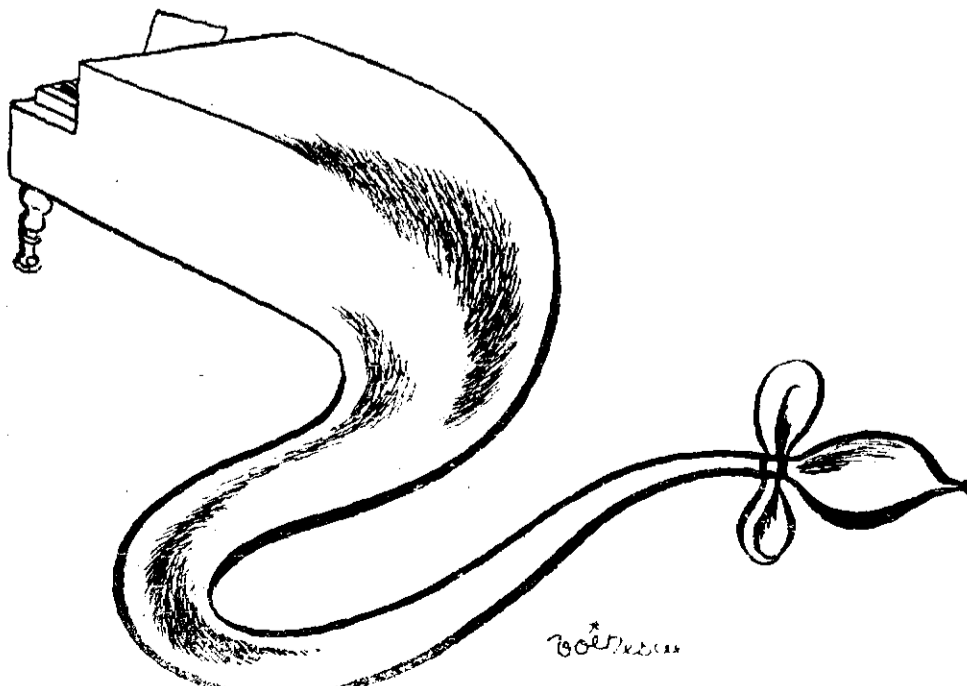
Eu îl cânt și-mi trec aleanul
Lângă micșunele
Și cu ajutorul lui
Comit pozele.

Și mai scriu și de răsură
Că nu este rău
Și iar mai scot un volum
Pe numele meu.

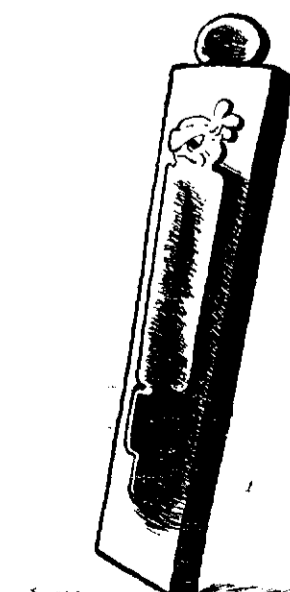
E la îndemâna d-voastră (Marea noastră mică publicitate)

FANTOMA FRIGUROASA Schimbă cearșaf de olandă cu dantelă contra piapumă serioasă.

TAIEM FARA DURERE cozile pianelor cu coadă.

TERMOMETRU având fobia înălțimilor caută loc cu temperatură joasă.